

БИЗНЕС&ЖАҢАЛЫҚ

АПТА ТЫНЫСЫ

► Конструктивті диалог

Қазақстан – жаһандық қауіпсіздік жаршысы

Әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшыларының VI съезінде Мемлекет басшысы Нұрсұлтан Назарбаев туралы мәдениет, дін және мемлекет көшбасшылары арасында өзара сыйластық, ын-дандық ынтымақтастық идеяларын нығайту ісіндегі Қазақстанның тәжірибесі жөнінде айты.

— Қазақстанда 18 түрлі конфессияның 3,5 мыңнан астам діни субектілері тіркелген. Осыныша алуан түрлілікке қарамастан, біз ұлттық қауіпсіздікті қамтамасыз ету және дін бостандығын қорғаудың теспендігін сақтай білдік. Біз елімізде конфессияаралық бейбітшілік пен келісімнің көпшілік мойындаған ерекше қазақстандық моделін қалыптастыра алдық. Қазақ-

стан тәжірибесін әлемдік ауқымда да толық қолдануға болады деп сенемін, — деді Елбасы.

Қазақстан Президенті әлемдік қоғамдастықты бейбітшілік пен қауіпсіздікке шақыру жөнінде орталық басшылары ұсынған білдірі.

— Қазақстан алдағы уақытта

да бар күш-жігерін өңірлік және жаһандық қауіпсіздікке қатысты мәселелерді шешуге жұмылдыра береді. Айтылған бастамаларды бірлесу жүзеге асыру үшін Конфессияаралық және өркениетаралық диалогты дамыту жөнінде орталық құруға дайынмын, — деді Қазақстан Президенті.

► Индустрияландыру

Өнеркәсіптегі жаңа мүмкіндіктер

Үкімет басшысы Бақытжан Сағынтаев Шығыс Қазақстан облысына жұмыс сапары барысында Семей қаласының өнеркәсіптік нысандарын аралап, онда отандық машина жасау саласының дамуымен танысты.

Өңірдің индустриялық дамуымен, атап айтқанда, машина жасау саласының жұмысымен танысу аясында Премьер-министр

«Daewoo Bus Kazakhstan» ЖШС-іне, «Сема3» ЖШС-іне барды. Б.Сағынтаев автоқұрастыру зауытының жұмысын тексеріп, технологиялық процеспен және қосалқы бөлшектер мен аккумуляторлар өндірісі жөнінде, түрлі дайындау сатыларындағы автокөлік құрастыру сапасымен танысты.

Кәсіпорын қалалық және қала маңына қатынайтын Daewoo жөлаушы-

лар автобустарын шығаруға маманданған. Сонымен қатар биыл «Daewoo Bus Kazakhstan» ЖШС жөлаушылары қалаларлық тасымалдауға арналған тұтас металл шаңағы бар «GA-Zель Next» автокөліктерін шығаруды ігерді. Жалпы, кәсіпорын бәсекеге қабілетті тауарларды шығаруға және экспорттауға бағдарланған. Зауыт қуаттылығы жылына 1200 автобусты құрайтын ескерсек, жана өткізу нарықтарына шығу бойынша жұмыстар жүргізіліп жатыр.

— Өткен жылы 3 млрд теңгеге 136 автобус шығарылды. Осы жылдың қантар-тамыз айларында 2,3 млрд теңгеге өнеркәсіптің өнім өндірілді: 82 Daewoo автобусы шығарылды, бұл өткен жылғы деңгейден 7,9%-ға жоғары, — деді «Сема3» ЖШС және «Daewoo Bus Kazakhstan» ЖШС бас директоры Ә. Досқожанов.

► ҮКІМЕТ: КЕЛЕЛІ МІНДЕТТЕР КӨШІНДЕ

Премьер-министр Бақытжан Сағынтаевтың төрағалығымен өткен Үкімет отырысында Мемлекет басшысының «Қазақстандықтардың әл-ауқатының өсуі: табыс пен тұрмыс сапасын арттыру» атты Жолдауын жүзеге асыру бойынша жалпыұлттық іс-шаралар жоспарының жобасы қаралды.

БОТАӨЗ ӘБДІРЕЙҚЫЗЫ

Ұлттық экономика министрі Т. Сүлейменовтің айтуынша, жалпыұлттық жоспарда еліміздің дамуы үшін қолға алынатын негізгі алты міндет бойынша 100 іс-шара қамтылған.

Мемлекет басшысы Жолдаудағы бірінші тапсырма — «Халық табысының өсуі» міндеті бойынша қазақстандықтардың әл-ауқатын арттыруға ерекше назар аударды. Бұл мақсатқа жету үшін қазақстандықтардың табысын арттырып, өмір сүру сапасын жақсартуға бағытталған 24 іс-шара қарастырылып отыр. «Қазақстандықтар үшін аса маңызды бастамалардың бірі — 2019 жылғы 1 қантардан бастап ең төменгі жалақы мөлшерін біртіндеп 1,5 есе арттыру шарасы. Халықтың кірісін қорғау үшін заңнамаға тариф белгілеу тетігін, коммуналдық қызметтерде тұтынушылардың қаражатын пайдаланудың ашықтығын қамтамасыз етуге бағытталған өзгерістер енгізілетін болады. Бизнесі тиімді қолдау мақсатында 2025 жылға дейін Бизнесінің жол картасы бағдарламасы жалғастырылады», делі міндет.

«Тұрмыс сапасын арттыру» бойынша екінші міндеттің аясында екі маңызды сала — білім беру және денсаулық сақтауда қамтитын 24 іс-шара көзделген. Ұлттық экономика министрінің мәлімдеуінше, оқушылар орнының тапшылығын жою және үш ауысымды мектептер проблемасын шешу мақсатында осы жылдың соңында өңірлерде мектептердің жері қамтамасыз басталады.

Денсаулық сақтау саласында медицина қызметкерінің сапасын арттыру үшін 2019 жылғы 1 қантардан бастап барлық емханалар мен ауруханалар медициналық құжаттаманы қағазсыз, цифрлық түрде жүргізуге көшеді. Биыл Астанада Ұлттық ғылыми онкологиялық орталықтың құрылысы басталады. Ол қазіргі заман талабына жауап беретін құрылыстармен жабықталады.

Халықты сапасыз және денсаулыққа қауіпті тауарлар мен қызметтерден қорғау мақсатында Тауарлар мен қызметтер сапасын және қауіпсіздігін бақылау комитеті құрылм.

Ұлттық экономика министрі Жалпыұлттық жоспардың барлық шаралары тұрғын үй жағдайларын

жақсартуға, еліміздің кез келген елді мекенінде жайлы өрі қауіпсіз өмір сүруге жағдай жасауға бағытталғанын атап өтті. Бұған қоса, тиімді аумақтық ұйымдастыру мақсатында Елімізді аумақтық-көрсеткіштік дамытудың 2030 жылға дейінгі болжамды схемасы қабылданып, ол Еліміздің басқарылатын кенттенуінің жаңа картасына айналады. Сондай-ақ Өңірлерді дамытудың 2025 жылға дейінгі бағдарламасы нақты іс-шараларын, жобалары мен қаржыландыру көлемін көрсете отырып келесі жылы қабылданатын болады. Көлік инфрақұрылымын, коммуналдық және тұрғын үй құрылысын дамыту мақсатында «Нұрлы жол», «Нұрлы жер»

қарастыратын өзгерістер мен толықтырулар енгізіледі. Мемлекет басшысы жариялаған Жастар жылы аясында жастардың барлық санатын қолдау шараларын көздейтін іс-шаралар жоспары қабылданатын болады. Әскери-патриоттық тәрбиенің ролін күшейту үшін мектептерде «Сарбаз» балалар-жасөспірімдер бірлестігі құрылады.

«Жалпы алғанда Жалпыұлттық жоспарды уақытылы орындау Мемлекет басшысының халықтың әл-ауқатын жақсартуға бағытталған Жолдауда берген тапсырмаларын тиімді іске асыруды қамтамасыз етуге мүмкіндік береді және еліміздегі әлеуметтік-экономикалық тұрақтылықты қамтамасыз етуге негіз

Жалпыұлттық жоспар мақұлданды

мемлекеттік бағдарламалары ұзартылады», деп түйінделі ұлттық экономика министрі.

Сонымен қатар соттардың жұмыс істеуінің заманауи форматын және озық электрондық сервистерді енгізу, артық сот рәсімдерін қысқарту арқылы сот жүйесі одан өрі жаңғырғанды.

«Азаматтар сұранысына бейімделген мемлекеттік аппарат» атты төртінші міндет аясында 19 іс-шара көзделген. Бұл ретте мемлекет пен қоғам арасындағы алшақтықты қысқарту мақсатында мемлекеттік қасаттын нақты шаралары мен нәтижелерін адамдарға түсіндіруді көздейтін «Жаңа формацияның басшысы» бағдарламасы әзірленетін болады.

«Тиімді сыртқы саясат» бесінші міндеті аясында сыртқы саясатты қазіргі жағдайларға бейімдеу және ұлттық мүддені прагматизм қағидаттарында ілгерілету бойынша шаралар қабылданады.

«Әрбір қазақстандықтың еліміздегі өзгерістер үдерістеріне атсалысуы» алтыншы міндеттің шеңберінде 6 іс-шара көзделген. Т. Сүлейменовтің айтуынша, «Рухани жаңғыру» бағдарламасына жана мазмұн мен бағыттарды

болады», деп түйінделі ұлттық экономика министрі.

Жинды білім және ғылым министрі Е. Сағадиев білім беру жүйесінің өзекті мәселелері, Президенттің «Қазақстандықтардың әл-ауқатының өсуі: табыс пен тұрмыс сапасын арттыру» жолдауында мектепте, мектепке дейінгі және жоғары оқу орындарында білім беру сапасын арттыру туралы берген тапсырмаларын ведомство қалай шешуді жоспарлайтыны туралы баяндады.

Премьер-министр Б. Сағынтаев мектептегі, мектепке дейінгі және жоғары білім сапасын арттыру бойынша бірқатар нақты тапсырмалар берді.

Отырыста мүмкіндігі шектеулі жандарды әлеуметтік қорғау мәселесі талқыланды. Мемлекеттің әлеуметтік саясатының маңызды бағыттарының бірі — мүмкіндігі шектеулі жандардың құқығы мен әлеуметтік қорғалуын қамтамасыз ету шаралары жөнінде еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрі М. Әбілқасымов, денсаулық сақтау министрі Е. Біртанов, білім және ғылым министрі Е. Сағадиев, инвестициялар және даму министрі Ж. Қасымбек баяндады.

► УАҚЫТ АҒЫМЫНДАҒЫ БІР СӘТ: БАС ҚАЛАНЫҢ КЕШЕГІСІ ЖӘНЕ БҮГІНГІСІ

Ұғарғы суретте:

Қазіргі Астана қаласындағы сол жағалаудағы көрініс

Төменгі суретте:

Целиноград (қазіргі Астана) қаласындағы көшедегі көрініс 1984 жыл.

► Бес әлеуметтік бастама

Пәтерлер неліктен өтпей жатыр?

Алматы облысында «7-20-25» бағдарламасы аясында 4-ак пәтер берілген. Бұл жөнінде өңір басшысы Аманжол Баталов Жолдауды талқылауға арналған актив жиынында айтты.

— Облыста шамамен 42 мың адам тұрғын үй және 152 мың адам жер учаскелерін алу үшін кезекте тұр. «7-20-25» бағдарламасы басталды, алайда әлі күнге дейін сатып алушылардың толық пулы қалыптаспаған. Екінші деңгейлі банктер сомасы 849 млн теңгеге 73 өтінім ғана қабылдаған, оның 53-і мақұлданып, 4-ак пәтер берілген. Осыған байланысты әкімдерге

бағдарлама қалай жүзеге асып жатқаны жөнінде апта сайын мәлімет беріп отыруды тапсырамын, — деді облыс әкімі.

Баспана мәселесін шешу үшін өңір басшысы «Нұрлы

жер» бағдарламасы шеңберінде жалдамалы және несиелі тұрғын үй көлемін айтулық қажеттігін айтты, жауапты органдарға нақты міндеттер жүктелді.

ТАҒАЙЫНДАУЛАР

АНАТОЛИЙ ШКАРУПА

+ ҚР энергетика вице-министрі лауазымына тағайындалды

СТАНИСЛАВ КАНКУРОВ

+ «Нұр Отан» партиясы Алматы филиалы төрағасының бірінші орынбасары болып тағайындалды

БИЗНЕС&ҚОҒАМ

► ЖАҢҒЫРТУ 3.0: ТАБЫС ПЕН ТҮРМЫС САПАСЫ

Елбасы жолдауының негізі неде?

> [1]

2019 жылдың 1 қаңтарынан бастап салық заңнамасының бұзылуы жөніндегі қылмыстық жауапкершіліктің қолданылу шегін, айыппұлды өсіре отырып, 50 мың айлық есептік көрсеткішке дейін арттыруды тапсырамын. Мұны неге айтып отырмын – бүгінде басшылар құжатқа қол қойудан қорқалды – бірден болса жағаларына жармасалды. Осылайша әредерін ұшырады. Түсінесіздер ме?! Ұлттық қауіпсіздік комитетіне мұндай шенеуніктерді ұстауды және тікелей қылмыстық істер қозғауды

рып, шағын және орта бизнес үшін «салық амнистиясын» жүргізуге кірісуді тапсырамын, – деп сабақтады пікірін өз Жолдауында Президент. Зал тағы да дүркірете қол шапалақтады. – Сіздердің қол шапалақтауларыңыз жақсы-ау, бірақ біз ойлағандай бәрі жайлы еместігі қынжылталы. Біріншіден, бизнес бар салықтарын адал төлеп отыратын, бірақ ертең олар айтпайды ғой: мыналардың салықтарын шығарып тастадыңдар, ал менікің не шығармайсыз? Яғни әңгіме өсімшүл мен айыппұл жайында болып отыр, өрине, егер ол мемлекетке негізгі салығын төлеп қойған болса.

мерзімге қаржы бөледі тапсырамын, – деді ол.

БІЛІМ БЕРУ МЕН ДЕНСАУЛЫҚ САҚТАУҒА ШЫҒЫСТАРДЫ ҰЛҒАЙТУ

Президент сонымен қатар бюджеттің шығыстарын қайта бағдарлауға тапсырма берді. «Әлеуметтік қауіпсіздік пен инфрақұрылым» басым бағытты салауар болуы тиіс.

– Бес жыл ішінде білім, ғылым, денсаулық сақтау салаларына барлық көздерден жұмсалатын қаражатты ішкі жалпы өнімнің 10 пайызына дейін жеткізу қажет. Бұл өте маңызды! Біз құрамына кіруді көздеген Экономикалық ынтымақтастық және даму ұйымы (ОЭСР) елдерінде осылай. Қаржыландыруды халыққа қызмет көрсету сапасын елеулі түрде арттыруды қамтамасыз ететін тиісті реформаларды жүзеге асыру үшін бағыттау керек. Қазір айтқанымыз – 10 пайыз, ал қайда? Үкімет айқындауы тиіс: әрбір салаға – білім беруге, денсаулық сақтауға, қайда бағыттан дұрыс, – деп тапсырды Мемлекет басшысы.

ТІКЕЛЕЙ ИНВЕСТИЦИЯЛАР ҚОРЫН ҚҰРУ ТУРАЛЫ

Ірі әрі серпінді жобаларды жүзеге асыру үшін Президент «шетелдік инвесторлармен бірлесіп инвестиция салу қандағы бойынша жұмыс істейтін Шикізаттық емес секторға бөлінетін тікелей инвестиция қорын құру мәселесін қарастыруды және бұған 300 миллиард теңгеге дейін бөледі» тапсырды.

– Қайдан алуға болатын көздерді – біз бірлесіп шешеміз, міне, сосын бірлесіп инвестициялауға трансұлттық компаниялар келе бастайды. Біз, яғни Үкімет, ақшаның бір бөлігін салады, сонда олар ризашылықпен басқа бөлігін толықтыруға келеді, – деп атап көрсетті ол.

ТҮРГЫН ҮЙ НАРЫҒЫНДАҒЫ ЖАҒДАЙ

Президент қолжетімді тұрғын үй сапасын арттыруды тапсырды. Ол таңырқағанын жазырмалары – «7-20-25» бағдарламасын нәтижелі бәсеңді жүзеге асырмалы отыр?

– Бұл жақсы бағдарлама ғой, егер отбасында екі адам жұмыс істесе, осы ипотекана алуға болады, бұл оны төлеуде және кредит бойынша тәуелді алуға да мүмкіндік беріп отыр. Бар-жоғы 7 пайыздық мөлшерлемесі, қалғанын мемлекет өз мойнына алады. Бұрын бастапқы төлем (жарна) тұрғын үй құнының 50 пайызы болды, қазір 20 пайыз. Бұрын 10 жылда қайтару керек еді, енді – 25 жыл-

да. Яғни шындығын айтқанда, салыстырсақ тіпті түк емес. Бірақ бұл қалай жүзеге асады? Міне, осы маңызды. Жергілікті жерлерде бұл (бағдарлама) әлі іске қосылмаған. Олар: президент айтқан – енді сол қайда деп сұрайды. Қазір қанша өтініш бар, кім біледі? – деп сұрады Елбасы залға қарап.

Сосын 2 мың өтініш қана мақұданғанын естіп, таңқалды:

– Тек 2 мыңы ғана мақұданған ба? Тілек білдірушілер жоқ па немесе талаптар осындай ма? (...) Әлде банктер таба алмауда ма? Қанеки анықтайық. Бағдарлама жарияланды, банктерге не қажет? Ақша ма – шешіп бердім, 7%, қалғанын мемлекет өзіне алды, 20 пайызын таба алмай ма олар? – деп таңырқайды Президент, тағы былай деп сұрады: – Жас үйленгендер үшін бір бөлмелі пәтер қанша тұрады? Арзандатылғаны? Асқар (Мамин), шамамен қанша? 50 шаршы метрі? (...) Жеті миллион. 7 миллионның 20 пайызы – 1,4 миллионды адамдар төлей алады ғой? Және бұл 25 жылға. Жұмыс істемейміз. Үкімет жұмыс істемейді, Бақытжан (Сағынтаев), Әкімдер жұмыс істемейді. Барлық әкімдерге айтып отырмын – сендерге тағы не керек? Адамдарға жақсылық жасау үшін не қажет?

БЮДЖЕТ ҚАРАЖАТЫН ПАЙДАЛАНУ ТУРАЛЫ

Президент шенеуніктердің бюджеттік қаражатқа қатынастарына риза емес.

– Мен қарап отырып таң қалам, кейбіреулер бюджетті түпсіз бөшкедей көреді, одан ала беруге, ала беруге, ала беруге болады да, бірақ өздерінен ештеңе талап етілмейді. Маңызды емес, сосын оны жаратасын ба әлде жоқ па. Аяғында (жылдың) игерілмеген ақшалар – миллиардтап қалады. Қарашада оларды жұмсай бастайды, әйтеуір жұмсама болды, келесі жылға қор зор болуы үшін, өйткені ертең көбірек алады, – деп реніш білдірді Елбасы.

Мемлекет басшысы «осынау сындарды шақта әрбір бөлінген теңгеден неғұрлым көп қайтарым болуына тырысу қажеттігі» атап көрсетті.

СӨЗДІН ҚҰНЫ ХАҚЫНДА

– Менің бүгінгі айтқан сөздерімнің құны – 1,5 триллион теңге. Ал барлығын есептегенде бұдан да көп болады, – деп қорықты өз тапсырмаларын Елбасы.

Айта кетерек, Мемлекет басшысының бұл Жолдауы төртінші өнеркәсіптік революция жағдайында қазақстандықтардың алдауының өсуі, табыс пен тұрмыс сапасын арттыру мүмкіндіктеріне арналды.

ЭЛЕМДІК АҚПАРАТ

Барреліне 70 доллар өндірушілерге тиімді

Қазақстанның энергетика министрі Қанат Бозымбаев мұнайдың бұдан әрі де қымбаттайтыны туралы пікірімен бөлісті, деп хабарлайды EurAsia Daily (EADaily) ақпараттық агенттігі сайтынан.

«Бірнеше күн бұрын (2 қазан – ред.) мұнай ең жоғары бағаға жетті. 2014 жылдан бері мұндай баға болған жоқ. Бұл 2016 жылдан бастап ОПЕК елдері мен ОПЕК-ке мүше емес елдердің нарықта тұндыраған теңсіздікті реттеу мақсатымен бірігуі нәтижесінде болды», – деп түсіндіреді ол.

Мұнай құнының өсуіне өсер еткен екінші фактор, министрінің пікірінше, ықпалшаралардан туындайтын саяси тәуекел. «Егер де тәуекелдердің алпауыт державалар мұнай өндіретін елдерге тигізіп отырған түрліше ықпалшараларын есепке алар болсақ, мұнайдың бағасы арта түсетін ықпалды біржақты бағытты аңғартады. Болжам оснндай. 100 доллар болады немесе деп айту – бұл ашумен бірдей, бірақ 70 доллар – іс жүзінде мұнай өндіруші елдердің барлығына да қолайлы баға», – деп атап көрсетті энергетика министрі.

Henley & Partners рейтингінде төмен сырғыдық

Қазақстан Henley & Partners компаниясының төлқұжаттар индексінде 66-шы орыннан 69-шы орынға төмендеді, бірақ та бұл басқа елдердің қозғалысы есебінен болған, деп хабарлайды ресейлік «Интерфакс» агенттігі өйгілі холдингінің баспасөз хабарламасына сілтеме жасап.

«Қазақстанның азаматтары визасыз, бұған дейінгідей, еліміз үшін рекордтық көрсеткіш – 76 елге бара алады. Нақ оснндай көрсеткіш Намибия құжаттарында да белгілеген. 2018 жылдың басында Қазақстан азаматтарына 71 елге визасыз шығуға мүмкіндік ашылды», – деп хабарлады Henley & Partners компаниясының рейтинг құрастырушылары.

2018 жылдың IV тоқсанына құжаттар индексі арасындағы ең оңтайлысы Жапония құжаты деп танылған. Жапондық азаматтар визасыз әлемнің 190 еліне бара алады екен.

Туризмнен қанша пайда таптық?

Дүниежүзілік сауда ұйымы (ДСҰ) түрлі елдердің туризмнен 2017 жылы қанша пайда тапқанын есебін жариялаған.

Саяхатшыларға қызметтен бөрінен де көп пайда тапқан АҚШ, мұнда туристер 221 млрд доллар қалдырған. Олардан кейін қоридиа мен сиеста елі – Испания (\$68 млрд) мен оның солтүстік көршісі Франция (\$61 млрд), деп хабарлайды How Much агенттігі ДСҰ-ға сілтеме жасап.

Үздік ондықты Германия (\$40 млрд), Макао (\$36 млрд) және Жапония (\$34 млрд) қорытындылады.

Қазақстанда туристер 2 млрд доллар жұмсаған екен. Бұған 2017-жылғы жаз айларындағы басты оқиға – «жасыл» технологиялар мен экологиялық-дәстастық энергетикасына арналған «Астана ЭКСПО-2017» халықаралық мамандандырылған көрмесі әжептәуір мүмкіндік берген.

Бақыт РАХМЕТҮЛЛИН

тапсырамын, – деді Н.Назарбаев залдың ду қол шапалақтауымен бірге. – Кім оған мұндай мүмкіндік беріпті? Сондықтан да, негізгі міндеті көлеңкелі экономикамен күрес болуға тиіс Қаржы мониторингі комитетіне функцияларын бере отырып, Экономикалық тергеу қызметін қайта құру қажет. Біз «қолма-қол ақшасыз экономикаға» бет бұруымыз керек. Мұнда жазалаушы ғана емес, сондай-ақ бизнестің қолма-қол ақшасыз есеп айырысуын қолдау сияқты ынтылан-дырушы құралдарға да сүйенген жөн. Үкімет үш жыл ішінде экономикаға көлеңкелі айналымды кем дегенде 40 пайызға қысқарту үшін нақты шаралар қабылдауға тиіс.

Міне, Елбасы Жолдауында атап көрсетілгендей, тиісті құзырлы органдардың бекем бел байлап кірісуі тиіс міндеттердің бірі де бірегейі «көлеңкелі айналыммен» күрес болып отыр. Олай болатын жөнде де бар, тек сонғы айлардың өзінде жемқорлықпен ұсталған шенеуніктерді есепке алар болсақ, алдағы кезде мұндай ашық айыптауларға әлі де куә болармыз даусыз.

Бизнестің өз жұмысын жаңадан бастау үшін 2019 жылдың 1 қаңтарынан бастап салықтың негізгі сомасы төленген жағдайда, өсім мен айыппұлды алып тастай оты-

БИЗНЕСТІҢ ЖОЛ ҚАРТАСЫ ЖАЙЛЫ

Президент сондай-ақ «Бизнестің жол қартасы – 2020» бағдарламасын тағы бес жылға ұзартуды тапсырды.

– Өңірлерге жұмыс сапарын барысында мұның тиімділігіне көз жеткіздім. Бағдарламамыз қолданылу мерзімін 2025 жылға дейін ұзарту керек. Осы жылдан бастап жүзеге асыру үшін жыл сайын қосымша кемінде 30 миллиард теңге бөледі қарастыру қажет, – деді ол.

Шындығында да, бизнестің қарқынды дамуына бұл жаңды ықпалын тигізбек. Мәселен, оснндай серпінді қаламдар негізінде 3 жыл ішінде еліміз бойынша қосымша кемінде 22 мың жаңа жұмыс орынын ашуға, 224 миллиард теңге салық түсіруге және 3 триллион теңгенің өнімін өндіруге мүмкіндік туындайды екен.

Сондай-ақ қайта өңдеуші өнеркәсіпті қолдауға үш жыл кезең аралығында 500 млрд теңгеге дейін қаражат аудару тапсырылған.

Президент Ұлттық банкке коммерциялық банктердің өтімділігін қамтамасыз етуді тапсырды.

Басымдығы бар жобаларға қолжетпейді несе беру міндетін шешу үшін Ұлттық банкке кемінде 600 миллиард теңге көлемінде ұзақ

БИЗНЕС&ҚАРЖЫ

НАРЫҚ ЖАҢАЛЫҚТАРЫ

▶ ҰЛТТЫҚ БАНК

ІШКІ ВАЛЮТА
НАРЫҒЫНДАҒЫ АХУАЛ

Қыркүйекте ішкі валюта нарығында ұлттық валютаның асқыруына әкелген тегерінісідіктер елауір күшейді.

Елімізге ішінара ғана тікелей қатысты әлемдік нарықтардағы жағымсыз жаңалықтар ішкі валюта нарығына қатысушылардың және олардың клиенттерінің барынша ден қоюына әкелді. Нәтижесінде шетел валютасына ұсыныстың төмендеуі аясында сұраныстың ұлғаюы байқалды. Бұл ретте әлемдік тауар және қаржы нарықтарындағы ахуал түрлі бағытта қалыптасты. Мұнай нарығы бағанын өсуімен сипатталды, ол 2014 жылғы желтоқсаннан бастап ең көп мөнге жетті. Қаржы нарықтары сауда қатынастарының күшеюі және әлемнің аса ірі экономикалары арасындағы шилеленістің өсуі арқылы дамыды. АҚШ-тың санкциялық және протекционистік саясаты, сондай-ақ Федералдық резервтік жүйенің мөлшерлемеерді арттыруы тібегінің жалғасуы дамыған нарықтардың пайдалану капитал ағындары бағытының өзгеруіне себепші болды. Геосаяси оқиғалардың аясында Ресей рублінің өлеуі қыркүйектің басында ішкі валюта нарығына жағымсыз әсер еткен маңызды сыртқы фактор болды. Девальвациялық күтулердің күшеюін болдырмау үшін және ішкі валюта нарығын тұрақтандыру мақсатында Ұлттық банк 2017 жылғы қазанда бастап алғаш рет валюталық өтімдік жүргізу туралы шешім қабылдады. Мәселен, 3-7 қыркүйек аралығындағы кезеңде шетел валютасына ұсыныс болмаған жағдайда Ұлттық банк 320,6 млн АҚШ долларын сатты. Сол күндері Ұлттық банктің қатысуы үлесі валюта биржасындағы сауда-саттықтың жалпы көлемінен 80%-ға жуық болғанымен, тұтастай алғанда бір ай ішіндегі үлесі 13,6%-ды құрады. Ұлттық банк айырбастау бағамының құбылмалылығы жағдайында шетел валютасына объективті қажеттілік болмаған кезде халыққа және ұйымдарға активтерді бір валютадан екіншісіне ауударуға асықпауды ұсынады. Баға белгілеудің үдемелі шегінде валютаны сатып алу жинақ ақшаны жоғалту төгексізін ұлғайтады.

▶ FITCH RATINGS

«ТҰРАҚТЫ» ДЕГЕН
БОЛЖАММЕН РАСТАДЫ

Fitch «Қазақстан ипотекалық компаниясының рейтингін «BBB-» деңгейінде «Тұрақты» деген болжаммен растады.

5 қазанда Fitch Ratings Қазақстан ипотекалық компаниясының әміттегі дефолттың өзек мерзімі рейтингін («ЭДР») шетел және ұлттық валютасында «BBB-» деңгейінде «Тұрақты» деген болжаммен растады. Шетел валютасында қысқа мерзімді ЭДР «F3» деңгейінде деп расталды. Ұзақ мерзімді рейтинг бойынша болжамы – «Тұрақты». Сондай-ақ Fitch компанияның айналымдағы басым борыштық міндет-мөлшерлерін ұзақ мерзімді рейтингін «BBB-» деңгейінде деп растады.

Мемлекеттен байланысты компаниялардың рейтингілеу әдістемесіне сәйкес Fitch Қазақстан ипотекалық компаниясының түпкілікті иегері болып табылатын Қазақстан Республикасының (BBB/болжам «Тұрақты»/«F2») қабілеттілігі мен дайындығын компанияға жоғары қолдау көрсетеді деп бағалады. Компанияға республика үкіметі тарапынан қолдау көрсету үшін агенттік өзінің байланыс және ынталандыру дәрежесін бағалауын негізге ала отырып, компанияның рейтингтері мен Қазақстан рейтингтері арасындағы бір деңгейдегі айырмашылықты тудыраған «жоғарыдан төмен» тәсілін қолданды.

▶ БҰҰ: ЭКОЛОГИЯ

ИНВЕСТИЦИЯЛАР
ӨСУІН ҒЫТАЛАНДЫРАДЫ

БҰҰ-ның даму бағдарламасы және ВТБ банкі (Қазақстан) ел экологиясын жақсартуға бағытталған жобаларды қаржыландырады.

ВТБ банкі (Қазақстан) Біріккен ұлттар ұйымының Даму бағдарламасы (БҰҰ ДБ-ҒЭК) Инвестициялар және даму министрлігімен бірлесіп жүзеге асырылатын «Қазақстандағы төмен көміртек дамуына арналған тұрақты қалалар» жобасының қатысушысы атанды. Жоба қала инфрақұрылымын қуат тиімділігіне инвестициялардың өсуін ынталандырауға арналған. «Экологияны қорғау – бұл ғаламшардың өз балаларына бақытты және салауатты болашақ тілейтін әр азаматының парызы. ВТБ тобы өз қызметінің экономикалық, әлеуметтік және экологиялық салдары үшін жауапкершілік қабылдайды және қоғамның тұрақты дамуына ықпал етуге ұмтылады. Қазақстандағы еншілес банкі де маңызды әлеуметтік бастамаларды қолдайды, – деп атап өтті ВТБ банкі (Қазақстан) басқарма төрағасы Дмитрий Забелю. – Бұл жоба бойынша субсидиялау және кепілдендіру түрінде қаржыландыру әдеттегі кредиттеуге қарағанда өте тиімді болмақ. Жоба талаптары бойынша, қаражат алуға тапсырысты нысан иелері немесе қала инфрақұрылымы қуат тиімділігінің дамуына қаржы салуды жоспарлаған сервистік-энергетикалық компаниялар бере алатыны сөзсіз».

Жоба аясында субсидиялау мен қаржыландыруды, мысалы, көпқабатты үйлерде қазандық жабдықтарын және жылыту жүйесін жанару немесе ішкі-сыртқы жарықтандыруды ауыстыру және т.б. үшін пайдалануға болады. Жоба талаптары бойынша кредиттеудің жоғары шегі 130,8 млн теңгенден аспауы, ал сыйық мөлшерлемесі 19%-дан артық болмауы тиіс.

Рымтай САҒЫНБЕКОВА

▶ ИПОТЕКА: НҰРЛЫ ЖЕР

Әлеуметтің әлеуетін
арттыруға бағытталған жоба

> [11]

Ақтау қаласында бағдарламаның аталған бағыты жүзеге асырыла бастағаннан бергі кезеңде жалпы ауданы 56 664,9 шаршы метрді құрайтын жалға берілетін тұрғын үйдің 986 пәтері пайдалануға берілді. Ал, республика бойынша бұл көрсеткіш әлдеқайда көп, бүгінде 17 694 пәтер немесе бір миллион шаршы метрден астам тұрғын үй пайдалануға берілді.

Қазақстан ипотекалық компаниясы Ақтаудың 55 жылдығына арналған мерекелік шара аясында келесі кезеңді жүзеге асыру үшін тұрғын үй кезегінде тұрған қала тұрғындарына 478 баспана, оның ішінде бір бөлмелі 161, екі бөлмелі 237 және үш бөлмелі 80 пәтердің кілтін берді. Қажетті коммуникациялар жүргізіліп, газ плитасы және сантехника орнатылған жаңа пәтерлердің барлығы дерлік қоныс иелерінің бірден көшіп келіп, тұруына толығымен дайын.

Баспана кілті тапсыруға арналған салтанатты рәсімде халықты тұрғын үймен қамтамасыз етудегі «Нұрлы жер» бағдарламасының маңызына тоқтала келіп, Манғыстау облысының әкімі Ералы Тоғжанов:

– «Нұрлы жер» бағдарламасы бойынша елімізде 1,5 миллионға жуық қолжетімді тұрғын үй салу жоспарланған. Сонымен бірге салынатын ғимараттардың сапасына, экологиялық тазалығына және энергиялық тиімділігіне жоғары талап қойылуы. Осыған орай үкіметке, жергілікті атқарушы билік органдарына халықты тұрғын үймен қамтамасыз ету ісін жедел өрі тиімді жүргізу бойынша үлкен міндет, салмақты жауапкершілік

жүктелді. Бүкіл еліміздегі сияқты, қазір бұл бағыттағы нақты жұмыстар Ақтау қаласында да іске асырылып жатыр. Ақтау қаласындағы жаңа шағын аудандарды игеру, барлық инфрақұрылымды жаңадан үйлер тұрғызу – мұның барлығы да түптеп келгенде әлеуметтің өлеуетін арттыруға бағытталған жоспарлы жұмыстардың нәтижесі, – деп атап өтті.

«Қазақстан ипотекалық компаниясы» ИУ» АҚ басқарма төрағасының орынбасары Руслан Көкім өз сөзінде атап өткендей, компания үшін қазақстандықтардың, бірінші кезекте, халықтың ең осал топта-

ры – көп балалы және толық емес отбасыларының, мүмкіндіктері шектеулі жандардың, ата-ана қамқорлығынсыз қалғандардың тұрғын үйге қолжетімділігін арттыру басым мақсат. «Нұрлы жер» мемлекеттік тұрғын үй құрылысы бағдарламасы – Елбасымыздың бастамасымен жүзеге асырылып жатқан біздің ортақ ісіміз. Бұл ретте жүктелген міндет жауапты және бүгінгі күнде қол жеткен жоғары нәтижелер ортақ мақсат жолында жұдырықтай жұмылған берекелі бірліктің дәлелі бола алады.

Жаңа баспанана ие болғандардың бірі, «Көп балалы отбасы»

санаты бойынша бағдарламанаға қатысушы Шырын Ержанова: «Көптеген жылдар бойы біз шағын жалдамалы үйде тұрдық. Енді біздің өзімізді үлкен 3 бөлмелі пәтеріміз болатынына қаныштықты қуанышты екенімізді сөзбен айтып жеткізу мүмкін емес. Біз осы бағдарламаны жүзеге асыруға тартылғандардың барлығына және қарапайым адамдарға қамқорлық көрсеткені үшін біздің Президентімізге алғыс айтамыз!» – деп өз отбасының қуанышымен бөлісіп, бағдарламаны аясында баспаналы болған қаланы көпшіліктің ой-тілегін жеткізді.

▶ АЗЫҚ-ТҮЛІК НАРЫҒЫ

Ауыл арзан
өнімдерімен қуантуда

Соңғы кездері Орал қаласының тұрғындарын арзан азық-түлік өнімдерімен қамтитын жәрменкелер жиі ұйымдастырылады. Мұның өзі «Көңілдегі бағаны базар нарқы бұзады» деген тәмісді жоққа шығару үшін, яғни нарықтағы азық-түлік өнімдерінің бағасын тұрақтандыру мақсатын көздейді.

ТҮЛБАРШЫН ӘЖІПЕРЕЕВА

Себебі сайын өзіне керектісін алып, келесі жәрменкеге тағатсыздана тосатын кейбір тұрғындар көктемгі, күзгі жәрменкеде деп тақылдап, ондағы бағалары сараптайтын болып алды. Биылғы күзгі жәрменке бұрынғыдан сол ертелеу – сарша тамыздың 11-інде басталды. Басында жәрменке сенбі, жексенбі күндері өтеді делінді. Алайда науқандық шаруалар күйіп тұрған уақытта ауыл-аудандан келетін тауар өндірушілер бар шаруасын сырып тастап, алыстан ат арытып Оралаға келу мүмкін болмаған сынайды. Оның есесіне қала өкімдігінің ұйықты болуымен Заһаран кенті округіндегі «Жәңгір хан» сауда үйінде әр аптаның жексенбісінде жәрменке өтуде. Ауылдағы мал-сақ ағайын күз айынан бастап қызылсыраған шаһар халқының етке деген «жерігі» басты. Жалпы, ауыл жұрты қалалықтарды арзан өнімдерімен қуантуда десек, қателеспейміз. Өткен жексенбідегі жәрменкеде Қазталов ауданының «Жәнібек», «Райымбек» шаруа қожалықтары ежелден сирәт етіп сәтте өтіп кетті. Сондай-ақ Зеленов ауданының Макаров, Мичурин аудылық округінің кәсіпкерлері де жәрменкеге белсенді қатысып жүр. – Жәрменкеге барлық аудандан

мен қала маңындағы шаруашылықтар белсене қатысып келеді. Әсіресе, Зеленов, Теректі аудандарының шаруалары әр сенбі сайын тұрақты қатысып, көкөніс, бақша дәмділерін арзан бағаммен саудаға шығарады. Ал өзге аудандар арнайы жасалған кестеге сай қатысып жүр. Осы аптаның сенбісінде Бөкей ордасы, Жәнібек аудандарынан тауар өндірушілер қатысып,

өздері өндірген өнімдерін халыққа ұсынбақ. Сонымен қатар өсімдік шаруашылығы жақсы дамыған Теректі, Зеленов аудандарының да өкілдері болады, – делі Орал қалалық ауыл шаруашылығы бөлімінің бас маманы Самал Ескаліева.

Жалпы күзгі жәрменке қыркүйек айында аяқталуда дегенмен, маңдай терін тамшылатп,

жаз бойы дамып таппайтын дикан мен баған қауымы еңбегінің жемісін көретін молшылық айы – қазанда жәрменке өткізбеу ақылға қонымсыз. «Екінші нан» аталып кеткен картон та осы кезде жиналады. Сондықтан қала өкімдігі ауа райының «қабағына» қарай жәрменке өткізуді жан-жақты ойластырады.

– Өткен жәрменкелерде бақша өнімдеріне, етке сұраныс көп болды. Өйткені баға базар нарқынан 15-20 теңгеге төмен. Жәрменкеде сирәт еті 1300 теңгенден, жылқы еті 1400 теңгенден, қой еті 1200 теңгенден, қарпоз 60-70 теңгенден, бір қабы көтерме бағаммен 55 теңгенден, піяз 80-100 теңгенден, ал көтерме бағаммен 55 теңгенден ұсынылып жүр. Еттің бағасы тұрақты бақылауда, бір қалыпта болады, – делі Самал Ескаліева.

Оның айтуынша, Оралдағы ауыл шаруашылығы өнімдерін өңдеушілер де аралық жәрменкеге келіп, бөрі көрсетуде. «Белес Агро» ЖШС өзінің астығын, күнбағыс майын, «Желаев нан өнімдері компаниясы» АҚ астығымен, мақарон өнімдерімен, «Орал құм фабрикасы» ЖШС тауық жұмыртқасымен базаршыларды қуанып қояды. Аталмыш фабрика жұмыртқаны 16, 17 теңгенде сатады. Қаладағы сауда орталықтарында жұмыртқа бағасы ұшып тұрғандықтан, жұмыртқаға кезекке тұрушылар қаржы илгі да қалып болады. Осыны ескерген қала өкімдігі фабрика басшылығына өнімді бір емес, екі орыннан саудуы ұсынып отыр.

Жалпы тамызда басталып, жалғасын тауып отырған жәрменке бағарында 233,6 тонна көкөніс, 28 сирәт, 9 жылқы, 6 қой еті, 84 600 дана жұмыртқа сатылған.

БИЗНЕС&ҚОҒАМ

▶ БАТЫС ЕУРОПА – БАТЫС ҚЫТАЙ

Әлемдік әріптестікке бастар жол

Елшілер Қорғастағы хаб жұмысымен танысты

> [1]

Олардың қатарында Еуропа, Азия, Тау Шығыс, Солтүстік және Оңтүстік Америка, африкалық континент елшілері мен дипломатия өкілдері, сондай-ақ Дүниежүзілік банк, ЭСКАТО, ЕКЫҰ сияқты бірқатар халықаралық және аймақтық ұйымдар өкілдерінің басшылары бар. Іс-шараны ұйымдастыруға еліміздің Сыртқы істер министрлігі, Алматы облысының әкімі, сондай-ақ «Қазақстан темір жолы» ұлттық компаниясы ұйытқы болды.

«Нұрлы жол» бағдарламасын жүзеге асыру Қытайдың Шығыс жағалауы – Ляньюньган портынан Қазақстан мен Қытай шекарасындағы құрғақ порттың теміржол және автокөлік жолдары жүзесі арқылы Каспий теінінен Еуропаға апаратын онтайлы логистикалық тізбекке қамтамасыз етті. Сыртқы істер ведомствосының басшысы Кайрат Әбдірахманов шетелдік дипломаттардың алдында сөйлеген сөзінде Транкаспий халықаралық дәліздің контейнерлік мульти-модальдық бағыттарын байланыстыратын логистикалық тізбек Орталық Азия, Қытай, Кавказ, Түркия және Еуропа елдерін серіктестері үшін аса тартымды болып табылатынын атап өтті.

– Мемлекет басшысы Қазақстанды Еуразияның аса маңызды көліктік-логистикалық хабына айналдыру бойынша үлкен міндет қойды. Осы мақсатта біз Солтүстік-Оңтүстік, Шығыс-Батыс, Батыс Еуропа-Батыс Қытай дәліздерінің топшынады жұмыс істеуін қамтамасыз етуді, «Нұрлы жол» аясындағы жана экономикалық саясатты қытайлық «Бір белдеу – бір жол» бастамасымен үйлестірді, сондай-ақ

Қазақстан өңірлерін Қытай-Иран континентаралық магистральдарымен және Кавказ бен Ресей арқылы өтетін дәлізмен байланыстыру көзделіміз, – делі министр.

Мемлекет басшысының тапсырмасына сәйкес, ел Үкіметі 2020 жыл транзиттік тасымалдан түсетін жыл сайынғы табысты 5 миллиард АҚШ долларына дейін ұлғайтуды, контейнерлік тасымалды 2 миллион ЖФМ-ге, (жырма футтық мөлшер – жүк тасымалы құралдарының сыйымдылығы өлшемінің шарты бірілігі) жеткізуді, әуе қатынасы арқылы жолаушылар тасымалын 4 есеге ұлғайтуды және транзиттік жолаушылар ағынын 1,6 миллионға жеткізуді жоспарлады. Өткен жылы Қазақстан арқылы өтетін жүк тасымалы 17%-ке өскен. Сәтті жүзеге асырылған «Корғас» ШЫХО үгісінде енді қарсаң-өзбек шекарасына да осы іпеттес ШЫХО құру мәселесі қарастырылуда. Жалпы, соңғы 10 жылда Қазақстан көліктік-

логистикалық инфрақұрылымы 30 миллиардаға жуық АҚШ долларын инвестициялады.

Қорғастағы трансшекаралық серіктестікті дамыту Қазақстан-Қытай қарым-қатынастарының негізгі жобаларының бірі болып табылады. ШЫХО өз аумағында екі ел азаматтарының іскерлік кездесулерге қатысуына, Қазақстанда, Қытайда және ТМД елдерінде өндірілетін өнеркәсіптік өнімдермен танысуына, сауда-саттық келісімдерін жасауына, сондай-ақ демалуы мен еркін жүріп-тұруына жағдай жасайды. Бүгінде ірі сауда-экономикалық, туристік әріптестік кешенінде 20 инвестициялық компания жалпы құны 400 млрд теңгеден асатын сауда үйлері мен ойын-сауым нысандарының құрылысын жүргізуде. Сәйкесінше, ШЫХО аумағында құрылған Арнайы экономикалық аймақ орталықтары қаншалықты бөлігін ері қарай дамытып, отандық кәсіпкерлерге қытайлықтармен бірдей жағдайды

қамтамасыз етеді. Ал жанадан бой көтеріп жатқан Нұркент қаласында 2030 жылға дейінгі жобалық кезеңде тұрғындар саны 100 мыңға жетуі қажет. Ол үшін жана өндіріс орындарын жұмыс күшімен толықтыру негізгі басымдыққа ие.

Қазіргі күні АЭА аумағында инвесторлар 1,7 млрд АҚШ доллары сомасындағы жобаларды жүзеге асырады. АЭА индустриалдық және логистикалық инфрақұрылымына инвестицияның артуына Құрғақ порт капиталына Cosco Shipping ірі әлемдік теңіз операторы қосымша серіпін берді. 4951,5 гектарды құрайтын АЭА аумағы логистикалық, индустриалдық аймақтарды және «құрғақ порт» көліктік-логистикалық кешенін қамтиды. Құрлықтағы порт АЭА-ның түрі бұны әрі Алтынкөл станциясымен байланысты қамтамасыз етеді. Қытай мен Оңтүстік Шығыс Азиядан ТМД, Еуропа, Парсы шығанағы елдеріне бағытталған маңызды бағдарлар қиылысында орналасқан «Корғас» АЭА еліміздің әлемдік көлік және сауда жүйесімен араласуын жүзеге асырады. Жетіген Корғас, Жезқазған-Бейнеу теміржолдары, Батыс Еуропа-Батыс Қытай автомобиль дәліздері, Ақтау портымен технологиялық қатынаста бола отырып, «Корғас-Шығыс қақпасы» АЭА Жана Жібек жолындағы жүк ағынын біріктіру және дистрибуциялау орталығы саналады. Бүгінде 17 қытай провинциясы, Вьетнам және Оңтүстік Кореямен ынтымақтастықта 200 мыңнан астам контейнер тасымалданады. Жалпы алғанда, Қазақстанның транзиттік әлеуеті Еуразия нарықтары бағытында 2020 жылға дейін 2 миллион ЖФМ көлемінде болады деп бағаланады.

НАРЫҚ ЖАҢАЛЫҚТАРЫ

▶ АГРОӨНЕРКӘСІП КЕШЕНІ

ДҮНИЕЖҮЗІЛІК БАНК ҚАРЖЫ БӨЛІМГЕ ДАЙЫН

Дүниежүзілік банк өкілдерінің қатысуымен үкіметте өткен өңгелек үстел барысында етті мал шаруашылығын дамыту мәселелері талқыланды.

Дүниежүзілік банктің Қазақстандағы тұрақты өкілі Ато Браун жеке сектор бойынша бытырғы жылдың қорытынды диагностикалық шолуын талқылауға ұсынды. Ол дәстүрлі мал шаруашылығы салаларын дамыту маңыздылығын атап өтті. Өйткені Ресей мен Қытайда үлкен еті тұтыну нарығы, еркін жиылым ресурстары мен адам әлеуеті бар.

Сарапшылар ет секторын дамыту және сарапшылық әлеуетті арттыру үшін мал шаруашылығы өнімдерін қадағалау жүйесін құру тәжірибелерімен бөлісті. Атап айтқанда, Дүниежүзілік банктің қолдауымен мұндай жүйе Уругвай және Бразилияда құрылған. Дөңгелек үстел барысында Уругвайдың бұрынғы ауыл шаруашылығы министрі, ауыл шаруашылығы дүниежүзілік банкінің жетекші кеңесшісі Табар Агуэрра етті бағыттағы ірі қара мал секторын дамыту жөніндегі өлі-пікірін ортаға салды. Қазіргі күні Уругвай сыыр етіні экспорттауда әлемдік нарықтың 10% ілігін қамтып отыр.

Дүниежүзілік банк сарапшылары Қазақстан Үкіметінің етті мал шаруашылығын дамыту бағытындағы жұмысын, сондай-ақ шаруа қожалықтарын дамытуға қорсетіліп отырған мемлекеттік қолдауды жоғары бағалады.

Дөңгелек үстел қорытындысы бойынша Дүниежүзілік банк өкілдері Қазақстандағы ауыл шаруашылығын дамыту ісіне қаржы бөлуге дайын екендігін жеткізді.

▶ ҚЫС – ҚЫР АСТЫНДА

АҚТӨБЕДЕ ДАЙЫНДЫҚ ОЙДАҒЫДАЙ

Ақтөбе облысының әкімі Бердібек Сапарбаевтың төрағалығымен өткен жылда жылжыту маусымына дайындық мәселелері қаралды.

Алдағы қыс маусымына дайындықтың барысы туралы байанданған облыстық энергетика және тұрғын үй-коммуналдық шаруашылығы басқармасының басшысы Дастан Аманов был облыс бойынша 586 қазандық, 238,9 шақырымдық жылу желілері, 482,3 шақырымдық сумен жабдықтау және су тарту, 272,9 шақырымдық электрмен жабдықтау желілері, 1 590 әлеуметтік нысан және екі жарым мыңнан аса көпөптерлі тұрғын үйлер жөндеуінен атап өтті.

– Отын қорына келер болсақ, барлық әлеуметтік нысандардың автономды қазандықтары көмірмен толықтай қамтамасыз етілді. Облыс халқының көмірге деген қажеттілігі 40 880 тоннаны құрайды. Бүгінде қажетті отын қорының үштен бірісі кезінде жеткізілді, – делі Дастан Аманов.

Жылда өңіргегі коммуналдық кәсіпорындардың басшылары мен аудан әкімдері де бейне-байланыс арқылы қысқа дайын екендерін жеткізді. Облыс басшысы көмір жеткізуді барынша жылдамдатып, қатты отынның кем дегені айлық қорын қамтамасыз етуді тапсырды.

– 15 қазанға қарай барлық нысандар мен қызмет көрсету орындары жылу беруге толықтай дайын болулары керек. Сондай-ақ осында отырған монополист компаниялардың өкілдеріне айтарым: Елбасының тапсырмасы бар – өздерінің инвестициялық міндеттерін тарифке қосып қана қалмай сұраныс қатты болады. Өз міндеттеріңізге алындыра ма – тұтынушыларға ысырмай, өздеріңіз орындаңыз, – деп ескертті Бердібек Сапарбаев.

Жылдың барысында атап өтілгендей, жалпы Ақтөбе облысында жылжыту маусымына дайындық жұмыстары тәртіпке сай жүргізілуде.

▶ ӨНІРЛІК ДАМУ

ШАЛҒАЙ АУЫЛДАРҒА АУЫЗ СУ ЖЕТТІ

Қостанай облысында аластағы ауылдарға ауыз су құрылыстары орнатылды.

Облыс орталығының шалғай орналасқан Амангелді ауданында мемлекеттік бағдарламалардың жемісті жүзеге асырылуы нәтижесінде Амангелді және Жалмада ауылдарына орталықтандырылған ауыз су құбыры ашылды.

Елді мекендері аралық ауыз сумен қамтамасыз ету мақсатында 2011-2020 жылдарға арналған «Ақ бұлақ» бағдарламасы аясында жүзеге асырылған жобала 480 мн теңге көлемінде қаражат жұмсалды. Жұмысты Арқалық қаласындағы «Алломинстрой» ЖШС жүзеге асырды. Құрылыс-монтаж жұмыстарына республикалық бюджеттен 432 млн 714 мың теңге, облыстық бюджеттен 48 млн 79 мың теңге қаражат бөлінді.

Амангелді ауылдық округінің әкімі Жұманнұз Қлиеваның айтуынша, ескі құбыр кезінде тұрғындар қоныс бір-бір жарым сағат қана су алатын, енді әрбір үйге тәулік бойы мөлдір су келіп тұр. «Ауыз судан сапасына баспа мен берілді. Құрылыстар автоматтандырылған. Су өткізгіштер де бүгінгі күннің талаптарына жауап береді. Су сорғыш құрылысның ұзындығы 1,6 шақырым. Су бар, жоқ салдыны. Осы жаңалықтарды естіп, ауылмызға көшіп келушілердің қатары көбейе бастады», – делі ауыл әкімі.

Жана су құбыры 238 үйді, 9 нысанды ауыз сумен қамтамасыз етуге қауқарлы.

Рымтай САҒЫНБЕКОВА

▶ ӨНІР ТЫҢЫСЫ

Мемлекетіміздің Тәуелсіздік алғанына 26 жылдың жүзі ішінде экономикамыздың дамуына, өнеркәсіп пен жұмыс істемей қалған зауыттарға жан бітіріп, жанғыртуда Қытай инвесторларының қосқан үлесі шексіз. Қашан да болмасын қол ұшын беруге дайын тұратын қытай халқы еліміздің әр өңірінде өнеркәсіпті салып қана қоймай, болашақ Қазақстанның гүлденуіне де өз үлесін тигізуде. Мәселен, елімізде халқы тығыз орналасқан Түркістан облысында көптеген зауыттар мен өнеркәсіп орындарының көп болуы тек бұл өңірдің тұрғындарын қамтамасыз етіп қана қоймай, бүкіл Қазақстан, тіпті шетелдік нарыққа шығуға мүмкіндік берді.

НҮРЛАН ҚУМАР

Қазақстан – бұл Орталық Азиядағы ең ірі және экономикасы қуатты ел. Оның өңірегінде жалпы ішкі өнім жинағынғындағы үлесі 60 пайызды құрайды. Қытайдың «Бір белдеу, бір жол» бастамасы шеңберінде жүзеге асырылып жатқан түрлі инвестициялық және өндірістік жобалары өз нәтижесін беруде.

Мұнай-газ саласы ел экономикасының дамуына көп үлес қосатыны ақиқат. XIX ғасырдан бастау алатын бұл саланың дамуы жылдан жылға қарқын алып келеді. Өткен жылы рекордтық мөжеге қол жеткізіп, 86,2 миллион тонна мұнай өндірілді. Биыл да өндіріс көлемі бытырғыдан кем болмайды деген болжам жасалып отыр. Соңғы мәліметтер бойынша елімізде 6 миллиард тонна қара алыт қоры бар. Бұл әлемдік мұнай қорының 3 пайызы. Елімізде мұнай өндіру айына 6 миллион тоннаны құрайды. Биылғы мөже – 87 миллион тонна екен.

Бұл орайда Шымкенттегі «Петро-Қазақстан Ойл Продактс» мұнай өңдеу зауытының қосар үлесі көп. Аталмыш зауыт «Үдемелі индустриалдық-инновациялық даму» бағдарламасы аясында сапасы жағынан Еуро-4 және Еуро-5 экологиялық стандартындағы жанармай шығаруға қол жеткізіп отыр. Екі кезеңнен тұратын Шымкент мұнай өңдеу зауытын жанғырту жобасы «Үдемелі индустриалдық инновациялық даму» бағдарламасы аясында 2011 жылы басталған болатын. Жобаның бас мерігері – қытайлық СРССС компаниясы. Жобаны іске асыруға 30-дан аса жергілікті мердігер компаниялар тартылған. Бүгінде зауыт акциясы «ҚазМұнайГаз-ӨМ» АҚ

Түркістан облысы қарыштап дамып келеді

Озық технология – тұрақты дамудың көпілі

мен қытайлық CNPC компаниясына тиесілі. Зауыт жұмысы экологияға да ерекше мән беруде, бұдан былай ауа ластанбайды. Ең бастысы – зауыттағы жұмыстар қауіпсіз іске асырылады. Сондай-ақ зауытта жылына 4 мың тонна күкірт шығарылады. Құрылымдау жұмыстарының екінші кезеңі толық аяқталса, зауыт еліміздегі әлемдік талаптарға сай ірі кәсіпорынға айналады.

Шымкент мұнай өңдеу зауытының шикізаты қайта өңдеу тереңдігі 85 пайызға жуықтайды. Жоғары оқтанды бензинді өндірудің жылдық көлемі 652 мың тоннадан 2 миллион 270 мың тоннаға ұлғайды. Дизель отынының жылдық өндірісі 1 миллион 192 мың тоннадан 1 миллион 916 мың тоннаға жетеді. Ал авиатоп 254 мың тоннадан 400 мың тоннаға дейін өндірілетін болды. Жалпы жанғырту жұмыстары барысында 11 технологиялық құрылыс мен 29 жалғызбастық шаруашылық нысаны бой көтерді. Изомеризация құрылысы іске қосылған соң, жоғары оқтанды бензин өндірісі 100 пайызды қоса, моторлы отынның сапасы K4 және K5 экологиялық санатына жетті.

Елімізде өндірілген мұнайдың 80-90 пайызы экспортқа жөнелтіледі екен. Мұнайды деген сұраныс тек ішкі нарыққа ғана емес, шет елдерде де арта түскен. Өткен жылы ішкі мұнай мен мұнай өнімдері экспорты 68,7 миллион тоннаға жеткен. Бұл бұрнағы жылмен салыстырғанда, 10,5 пайызға артық көрсеткіштің атап өтті. Бензиннің құрамындағы күкірттің көлемі он есе азайды. Енді зауыт тәулігіне 15 мың тонна жанармай, оның ішінде 5 мың тонна жоғары сапалы бензин өндіреді. Бұл зауытын жанғырту 2011 жылы басталған болатын. Бірінші кезең 2017 жылдан жаңа мезгіліне аяқталып, изомеру қондырғысы іске қосылды. Ал екінші кезеңде зауытын қуатын жылына 6 миллион тоннаға дейін жеткізу жоспарла бар. Екінші кезеңде заману басқару жүйесінің іске қосылау. Басқару жүйесі 18 мың сигналды қабылдай алады. Қысым,

температура, барлық технологиялық параметрлерді реттейді, яғни бүкіл зауытты басқару жүйесінің көпшілігі автоматтандырылған.

Бензиндегі күкірттің мөлшерінің 10 есеге азаяу өнеркәсіптің ең үлкен жетістігі. Бұрынғыда Қазақстан мұнай өнімдерінің біразын Ресейден тасымалдайтын. Бірақ, соңысына қарамастан жанармай ташылығы байқалатын. Ал «ПетроҚазақстан Ойл Продактс» ЖШС-де – Шымкент мұнай өңдеу еліміздегі мұнай ташылығын сездірмейтін толық қамтамасыз етуге өз үлесін қоспақ. Себебі, зауыттағы жанғыртудың екінші кезеңі аяқтаныған кейін жоғары оқтанды бензин өндірісі 2 миллион 270 мың тонна, ал дизель отыны – 1 миллион 916 мың тонна, авиация отыны – жылына 400 мың тоннаға жетеді. Бұл кәсіпорынның еліміздің нарығындағы үлесі 35 пайызға дейін көбейеді. «ҚазМұнайГаз» ұлттық компаниясы осы зауыт акциясының 50 пайызын иеленеді. Қалғаны Қытайдың CNPC-компаниясына тиесілі. Қазір жана орталықтандырылған басқару жүйесінде еліміздің жастары жұмыс істеді. Осы жүйе іске қосылғаннан кейін зауыт қосымша 400 адамды жұмыспен қамтамасыз етпек.

Жалпы айтқанда, Шымкент мұнай өңдеу зауытын жанғырту жобасының екінші кезеңі аясында: RFCC каталитикалық крекинг қондырғысы; Meoex көмірсутекті газдарды тазалау қондырғысы; Prime G+ бензинді гидротазалау қондырғысы; Claus күкірт өндіру қондырғысы; PSA-2 сутекті тазалау қондырғысы сияқты технологиялық қондырғылар салынды.

Аталған қондырғылары іске қосу зауытта шикізат өңдеу тереңдігін жоғарылатау және сапасы жағынан K4 және K5 экологиялық қласына әйкес келетін автомобиль отынларын – бензин мен дизельді өндіру көлемін айтарлықтай көбейтуге мүмкіндік бермек.

БИЗНЕС&ҚАРЖЫ

ШОЛУШЫ БАҒАНЫ

Тың серпілістер кезеңі

Қазіргі таңда еліміз дамудың жаңа өркеніне кезеңіне аяқ басты. Ғылым мен техниканы қарыштап дамуына орай өлемнің әлеуметтік-экономикалық бет-бейнесі адам танымастай өзгеріп келеді.

Аталған құжаттың басты стратегиялық мақсатымыз — 2050 жылға қарай әлемдегі озық дамыған 30 елдің қатарына қосылу жөніндегі міндет аясында табылып жатуы заңды. Осы орайда бұған дейін «Нұрлы жол» кешенді бағдарламасы, «100 нақты қадам» Ұлт жоспары қабылданған болатын. Ал, жұрыда жаһандық бәсекеге қабілеттілігімізді қамтамасыз ететін экономикалық өсімін жана моделін құруға бағытталған Үшінші жаңғыру жобасы қолға алынды.

Әрбір қазақстандықтың жүргізіліп жатқан реформалар мәнін және олардың Отанмызды өркендету жолындағы маңызына жете бойлауды көздейтін «Рухани жаңғыру» бағдарламасы жаппай қолдауға ие болып, қоғамдағы жаңғыру үдерістеріне зор серпін берді. Таразы басын тең ұстап, руханият пен экономиканы ілестіре дамытудың берері мол. Ең алдымен «болашақтың экономикасының» баламады энергетика, жана материалдар, биомедицина, үлкен деректер, заттар интернеті, жасанды интеллект, блокчейн және басқа бағыттарың ілгерілетуді қамтамасыз ету қажет. Еліміздің әлемдегі орны мен ролі келесіне келе жатқанда өмір сүру мәселелерін әрбір қазақстандық отбасына қатыстылығы, осыған орай, Үкіметтің әлеуметтік секторына, қауіпсіздік пен инфрақұрылымға мән беруге тиістілігі атап көрсетілді.

Бұл орайда алдағы 5 жыл ішінде білім, ғылым, денсаулық сақтау салаларына барлық көздерден жұмсалатын қаржының ішкі жапы өнімінін 10 пайызына дейін жеткізу қажет. Қаржыландыруға халыққа қызмет көрсету сапасын елеулі түрде арттыруды қамтамасыз ететін тиісті реформаларды жүзеге асыруға бағыттау керек. Сондай-ақ мектепке дейінгі білім беру сапасын түбегейлі жақсартқан абзал. Ойтынкі, ойлау негіздері, ақыл-ой мен шығармашылық қабілеттер, жана дағдылар бала кезден қалыптасады. Білім беру ісінде креативтілікті, сыни ойлауды, коммуникативтілікті дамытуға жеке командада жұмыс істей білуге басты назар аударылығаны жөн. Бұл салада біліктілік талаптарын, оқыту әдісін, тәрбиешілердің және балабақшадағы басқа да қызметкерлердің еңбегіне ақы төлеу жүйесін қайта қарау — уақыт талабы.

Назарбаев зияткерлік мектептерінің оқыту жүйесі мен әдістемесі мемлекеттік мектептер үшін бірыңғай стандарт болуға тиіс. Бұл мектеп білімін реформалаудың қорытынды кезеңі болады. Білім сапасын бағалау жүйесі халықаралық стандарттарға негізделуі тиіс. Орта мектептердің өзінде балаларды мейлінше сұранысқа ие мамандықтарға бейімдеп, кәсіби болжалдау жүргізу маңызды. Бұл оқытудың жеке бағдарын жасауға және оқушы мен мұғалімнің оқу жүктемесін азайтуға мүмкіндік береді. Балалар қауіпсіздігіннің маңыздылығын ескеріп, бүкіл мектептер мен балабақшалары бейнебақылау жүйесімен қамтамасыз еткен, мектеп психологының жұмысын күшейтуді және басқа да ішкі шараларды жүзеге асырған жөн. Білім алудың қолжетімділігін арттыру мақсатымен оқушыларға орны жетіспейтін мектептердің үш ауысымда оқыту және алап жағдайында болу проблемалары мейлінше сезіліп отырған оңірлер үшін Үкімет 2019–2021 жылдарға арналған бюджетте қосымша 50 миллиард тенге қарастыратын болады.

Ұстаз — қоғам тәрбиешісі. Жолдауда алдымыздағы жылы «Педагог мәртебесі туралы» заңды әзірлеп, қабылдау жөнінде міндет қойылды. Бұл құжат мұғалімдер мен мектепте дейінгі мекемелер қызметкерлері үшін барлық ілікті қарастырып, жүктемесін азайтуға, жөніс тексерістер мен міндеттен тыс жұмыстардан арышалауға тиіс. Ал, жоғары білім беру ісінде оқу орындарының маған дайындау сапасына қатысты талаптар күшейтілді. Биыл гранттар саны көбейтілді. Осы орайда ұлттық ғылым пен білімнің қана шарынағы — ал-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті талапкерлер таңдауында қара ұлт шыққанын тілге тиек етудімізге болады. Бұрыннан айтылып жүргендей, жоғары оқу орнының табыстылығын бағалаудың өзінше өлшемі оқу бітірген студенттердің жұмыспен қамтылуы, жалқысы жоғары жұмыс орналасуы болуға тиіс. Мұндай еліміздің болашағы — жастардың барлық санат-ын қолдауға арналған шараларды толық қамтитын әлеуметтік сатының ауқымды жобасы қолға алған маңызды. Алдағы жылды Жастар жылы деп жариялау, міне, нақ осы мерейлі міндетті жүзеге асыруға бағытталып отыр.

ЕҢБЕК НАРЫҒЫ

Жұмыспен қамтудағы түйткілдер

Парламенттік талқылауда өткір сынға алынды

Таяуда Парламентте халықаралық сарапшылардың қатысуымен өткен тыңдауларда еліміздегі жұмыспен қамту жүйесінің хал-ахуалы талқыланды. Сонда айтылған жекелеген сын-ескертпелерге осы шолуымызда кеңірек тоқталып өткіміз.

ИСА КАМБАРОВ

Парламенттегі талқылауда үкімет жұмыспен қамту саласында жүргізіліп жатқан жаңғыру жұмыстары хақында есеп берді. Сонымен, Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігінің мәліметтері бойынша, 2017 жылы жұмыспен қамтуға жәрдем көрсету шаралары арқылы 1 миллионнан астам адам қамтылып, 805 мың адам еңбекке орналастырылған, соның ішінде 555 мыңы — тұрақты жұмысқа тұрғызылған екен. Бұл тиісті орындарға жүгінген адамдардың 70 пайызын құрайды.

БАҒДАРЛАМАЛАР ӨЗГЕРУДЕ, АЛ ТАЛАП СОЛ КҮЙІ ҚАЛАДЫ

Министрліктің оптимистік көзқарасын мәселені талдаушылардың бәрі бірдей оңды қабылдап отырған жоқ. Ал, парламент депутаттары тіпті мемлекеттің жұмыспен қамту мәселелерін шешудегі тәсілдерін өлдеқашан өзгерту қажет еді дейді.

— Соңғы 10 жылда Қазақстанда 5 жұмыспен қамту бағдарламасы қабылданған. Яғни іс жүзінде әрбір екі жылда жана бағдарлама қабылданып отырғанды, — дейді Мәжіліс депутаты Ирина Смирнова. — Ал енді соғдарын мазмұнына тереңірек үйленісіз, жұмыспен қамтамасыз етуге тұжырымдамалық тәсілдер өзгергені. Бір бағдарлама екіншісімен қабаттасып, айналып келгенде ешнәресе де айтарлықтай өзгеріске ұшырамаған.

Ең өрескел, жергілікті деңгейде бұл жұмыспен қамту бағдарламасының орындалуы 10 жылдан аса уақыттан бері тек қоғамдық жұмыстармен, әлеуметтік жұмыс орындарымен және жастар прак-

тисымен шектеліп келген. Енді бұларды тарқатыпқырап айтсақ: қоғамдық жұмыстар — көше сыпыру, Астанадағыдай «көсеу» ұстап, шашылған қағаз қиқымдарын, темекі тұқылдарын теріп жинау; әлеуметтік жұмыс — қараусыз қалған мүгедек немесе ешкімі жоқ қарі-құртанға азыған ақыға көмек көрсету және жастарға 15–30 мың тенге айтқы ақыға жұмыс тауып беру тәрізді шаралар болып шығалы. Көпшіліктің, әсіресе жастардың мұндай жұмыстарға аса құлшыныс таныта қоймайтындары да осыдан. Оларға қалай кіну артасын бұдан кейін? Ал, білік өкілдері мемлекет берген мүмкіндікті пайдалануға ынта білдірмейді деп оларды сөгіп жатады. Кімдікі дұрыс сонда, айтыңыздаршы?!

— Сонда еңбек министрі Мәдина Әбілқасымованың айтсақ: «Соншама қаражатқа осынша ғана адам жұмысқа орналасуы тым аз емес пе?» деген сауалға депутат: — Әрине, мұндай қарқынмен біз ешқашан жұмысқа зәурлердің барша нәпірін орналастыра алмаймыз. Бәрін түбегейлі өзгерту қажет, — деді.

Халық қалауымыз шын мәнінде жанашырлық танытып отыр, жалғыз ол емес, әрине, басқа да бұған жана ауыратын жандар жеткілікті. Осы талқылауда нақты не істеу қажеттігіне қатысты ұсыныстар ортаға салынды. Халықаралық сарапшылар тіпті тамаша кеңестер берді. Олар бізде қалыптасқан жағдайға басқаша қарайды, көзқарастары да өлдеқайда тын әрі айрықша. Бұл еңбек адамы ікемді болуы шарт және ақша табу мақсатында қалаған жағғына шығуа құқы бар дейді. Ал біздегі жағдай қандай? Экономикалық тұрғыдан белсенді 8 миллион тұрғындардың 6 миллионнан астамы мойнына кредит арқандар екен. Соның ішінде 1,3 миллионы өз кредиттерін төлей алмайтындар. Бұл — ешқайда шыға алмайтын және шарттар бойынша емес, өзара келісу арқылы жұмыс істеуі мөжбүр. Олар салық төлемейді, зейнетқылық төлемдерін де орындамайды. Енді бұған әрі мұндайлар ойлағандай біздей ұстайтын қағалған, және кәсіпорын да аша алмайды. Яғни бір рет қаржылық қателікке жол беріп,

енді өмірінің ақырына дейін құқы шектелумен өтеді. Мына мәселеге де көңіл аударсақ, кредиттік істер — бұл есіжақты мәміле, оған банктер мен олардың клиенттері қатысы қарастырылған.

Қиыншылығы бар қарызгерлер үшін банктер мемлекеттен көмек алды. Ал адамдар қиындықпен жалғыздан-жалғыз — жұмыссыз, ақшасыз және кепілсіз қалды. Олардың көбін отбасы бар, Демек, автоматты түрде қиындық ауқымы 3–4 есе арта түседі. Міне, осынның салдарынан да «7-20-25» ипотекалық бағдарламасы жұмыс істемей жатыр. Яғни адамдар жаппай кредитке жегілен және мына бұлар — кредит ауруына қарсы «егу алатындар».

БАЛАЛАР ЖАЗА ӨТЕУШІЛЕРДЕН ДЕ НАШАР ҚАМТАМАСЫЗ ЕТІЛГЕН

«Қазақстанда тенге енгізілген 1993 жылдан бері бүгінгі күнге дейін ұлттық валюта 77 есе құрысқаннан екен. Ал халықты әлеуметтік қолдау қанша есеге артты екен?» деген сауалға И.Смирнова:

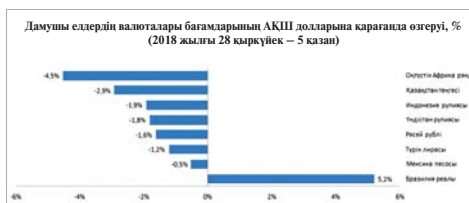
— Ешқандай да. Мұны өзіндейін көпбалалы отбасының күйінен де аңғара аласыз. 4 баласы үшін отбасылар алына 10 мың тенге алады. Бұл — бір сәбнеге 2,5 мың тенгелен деген сөз. Еліміздегі 1 адамға күнкөрсету минимумы 28 мың тенге, әйтеуір өлместің күні деген сипатта. Бұл жерде оның өсіп-өнуі, оқып, білім алуы, т.б. туралы өңгіме қозғаудың өзі қисынсыз. Бірлене кып, ғұмыр кешудің кері болу. Солай бола тұра, түрмелерде жазалау өтешуілерді асырау айналы 42 мың теңгені құрайды екен. Сонда көпбалалы отбасыларындағы бала-лар қылмыскерлерден нашар өмір сүріп жатқаны ғой. Алайда, бұл оларды мемлекет жаңағы айтқан 77 есеге көбейтілген көлемде қолдауы тиіс емес пе? — деп күйнеді Ирина Смирнова.

1-топтағы мүгедектерге мемлекеттен жыл сайын 4 млн 600 мың тенге бөлінді екен. Солар қайда? Мүгедектердің қайсысы өз өмірлерінде осындай ақшалардың пайдасын сезінгенімен мақтана алады? Оларды шинажайларға сүйреп, ал олар одан бас тартып, әуреге сүй жүре екен! Бәлкім, адамдардың неге артықшылық берулерін өз еріктерімен қалдырмайсы? Бұл депутаттар жауларын сауалдарының бірақтары ғана, біз де жауапты тиісті орындардан күтеміз.

СЫРТҚЫ ФАКТОР

28 қыркүйек – 5 қазан аралығындағы жекелеген дамушы елдердің валюталары бойынша шолу*

5 қазандағы сауда-саттық қорытындылары бойынша теңгенің нарықтық бағамы бір АҚШ доллары үшін бір апта ішінде 2,9%-ға әлсіреп (363,07-ден), 373,71 теңге деңгейінде қалыптасты.

банк төрағасының орынбасары Даниел Миннеленің мәліметі бойынша шенберінде 4,5%-ға (14,14-тен 14,77-ге дейін) әлсіреді; • Индонезия рупиясы шетелдік капиталды кетуіне байланысты валюта бағамының одан әрі әлсіреуіне қорғау мақсатында Орталық банктің жүргізіп жатқан өктемдігіне қарамастан, 1,9%-ға (14 903,25-тен 15 183-ке дейін) әлсіреді; • Үндістан рупиясы талдаушылардың негізгі мөлшерлемесін 0,25%-ға өсуі болжамы кезінде орталық банктің оны сақтау туралы шешімі аясында 1,8%-ға (72,49-ден 73,77-ге дейін) әлсіреді. Мұнай бағамының жоғары болуы валюта бағамына қысым көрсетуде, себебі Үндістан энергия қорларын нетто импорттаушы болып табылады; • Ресей рублі Ұлыбританияның

СІМ басшысы Джереми Ханттің Ресей тарапынан Химиялық қару-жараққа тыйым салу ұйымына хакерлік шабуылу жасау әрекеті туралы мәлімдемесінің аясында 1,6%-ға (65,56-дан 66,60-қа дейін) әлсіреді. Сондай-ақ РФ Қаржы министрлігінің ФОБ-ні орналастыру бойынша болып өткен аукционда инвесторлар тарапынан сұраныстың төмен болуы атап өтіледі. Инвесторлар бұрынғыдай Ресейдің мемлекеттік борыштарымен операцияларға АҚШ тарапынан жана санкциялардың енгізілуіне қауіптенуде; • Түрік лирасы Fitch рейтингтік агентітінің 20 Түркия банкі мен ешнәрсені ұйымдардың шетел валютасымен ұзақ мерзімді кредиттік рейтингтерін төмендетуі, сондай-ақ құрлықте инфляцияның 24,5%-ға

өсуі (жылдан жылға) аясында 1,2%-ға (6,06-дан 6,13-ке дейін) әлсіреді. Қаржы министрі Берак Албайрак үкімет инфляцияның өсуін тежеу үшін жана шаралар қарастырып жатқаны жөнінде мәлімдеді; • Мексика песосы монетарлық саясаттың ықтимал қатаңдауы туралы түсініктемелерге қарамастан, реттеушінің базалық мөлшерлемесін 7,75%-дық деңгейде сақтау туралы шешімі аясында 0,5%-ға (18,72-ден 18,82-ге дейін) әлсіреді; • Бразилия реалы Бразилия президенті сайлауының бірінші турының қарсаңында қоғамдық пікір сауалнамасының нәтижелерін жариялау аясында 5,2%-ға (4,05-тен 3,84-ке дейін) нығайды. Бірінші турдағы дауыстарды алдын ала санау бойынша ең көп дауысты Әлеуметтік-либералдық тобынан кандидат Жаир Болсонару жинады. Инвесторлардың басым бөлігі басқа қатысушыларға қарағанда оның кандидатурасына басымдық беріп отыр.

* Шолуды Қазақстан Республикасының Ұлттық банкі ашық дереккөздерінде негізінде апта сайын дайындайды

БИЗНЕС&ҚОҒАМ

STATE OF THE NATION ADDRESS

Dear Kazakh citizens!

Over the years of our independence we have achieved a great deal.

Having created a modern progressive state with a dynamic economy, we have ensured peace and public harmony.

We have made qualitative and historically significant structural, constitutional and political reforms.

We have managed to strengthen the international standing of Kazakhstan and its geopolitical role in the region.

We have proved to be a responsible and international partner, in-demand to address regional and global challenges.

Kazakhstan has become the first state among the CIS and Central Asian countries to be chosen by the global community to host the international exhibition – EXPO 2017.

We have built a new capital, As-

Growing welfare of Kazakh citizens: increase in income and quality of life

State of the Nation Address of President of the Republic of Kazakhstan Nursultan Nazarbayev

tana, which has become a financial, business, innovative and cultural centre of the Eurasian region.

The population of the country now exceeds 18 million people, with life expectancy reaching 72.5 years.

We have established a strong economic framework.

Over the past 20 years, the country has raised \$300 billion of direct foreign investment.

We see the development of small and medium-sized enterprises serving as the foundation for our economic prosperity.

Kazakhstan now ranks 36th among 190 countries in the World Bank Doing Business index.

We have always responded to external challenges in a timely manner and have been prepared for them.

In this regard, I have put forward relevant policy initiatives to modernise the country. Their implementation has become the main factor of our successful development.

Our strategic goal is to join the club of 30 developed countries of the world by 2050.

In 2014, we started implementing a comprehensive programme Nurdy Zhol designed to modernise the country's infrastructure.

Three years ago we announced the Plan of the Nation – 100 Concrete Steps.

Furthermore, we launched the Third Modernisation of the country. Its main aim is creating a new model of economic growth ensuring Kazakhstan's global competitiveness.

The sustainable development of our country inspires great hope to further increase our quality of life.

We are ready to tackle new challenges.

Dear compatriots!

Recently we have seen the strengthening of the world's political and economic transformation.

The world is changing rapidly. The foundations of the global security system and international trade rules that seemed unshakable are now crumbling.

New technology, robotics and automation complicate the requirements for labour resources and the quality of human capital.

A completely new financial system architecture is being built. At the same time, stock markets are creating another "bubble" that may provoke another financial crisis.

Today, global and local problems are intertwined. In this context, the development of the state's main asset – an individual – is the response to challenges and the guarantee of its success.

The Government, each and every

head of a state agency or state company needs to reconsider their work approaches. The growing welfare of Kazakh citizens must be the highest priority.

This is the criterion I will refer to in assessing personal performance and compliance with the office.

Well-being of Kazakh citizens depends, first and foremost, on the steady growth of income and quality of life.

I. GROWING INCOME OF THE POPULATION

Income grows if a person is a hard-working professional in his or her area, has a decent salary or has an opportunity to start and develop his or her own business.

Only by concerting our efforts can we create the Universal Labour Society.

First, I instruct the Government to raise the minimal salary by 1.5 times from 28 thousand to 42 thousand tenge from January 1, 2019.

This will directly cover 1.3 million people, who work in enterprises of different types of ownership in all industries.

The increase will apply to 275 thousand workers of state-funded organisations, whose salaries will grow on average by 35%.

For these purposes, we have to allocate 96 billion tenge annually from the republic's budget for 2019-2021.

From now on, the minimal salary will not depend on the subsistence level. In general, the amount of the new minimal salary will boost the labour remuneration covering the whole economy.

I hope this initiative will be supported by large companies in terms of increasing the salaries of low-paid workers.

Second, we need to create stable sources for business growth and foster private investment and facilitate freedom of the market.

It is business that creates new jobs and provides higher income to the majority of Kazakh citizens.

FIRST. In 2010, we launched the Business Road Map – 2020 Programme.

I realised its effectiveness while visiting regions of the country. The programme should be prolonged until 2025.

An additional 30 billion tenge has to be annually allocated to implement the programme.

In three years this will allow the additional creation of at least 22 thousand new jobs, ensure 224 billion tenge of taxes and production of goods for an amount of 3 trillion tenge.

SECOND. We need to take decisive measures to develop economic competition and get utilities tariffs and natural monopolies under control.

Tariff setting and spending of consumers' money are still not transparent in the field of utilities and regulation of natural monopolies.

We lack the efficient monitoring and control over investment obligations of monopolies.

The Government needs to address this issue within three months and reform the anti-monopoly agency, significantly strengthening functions for competition protection.

This is important because this leads to the growth of business costs and reduction of real income for people.

THIRD. We need to enhance the protection of business from unlawful administrative pressure and criminal prosecution threats.

I am instructing to raise from January 1, 2019, the threshold of criminal liability with regard to tax violations up to 50 thousand MCI and increase fines.

In addition, we need to reorganise the Service of Economic Investigation by transferring its functions to the Financial Monitoring Committee that should be focused on the fight against the shadow economy.

We need to move towards a cashless economy. Here we have to be guided by not only repressive tools but also incentives, for example, by encouraging business to use cashless transactions.

Completion of the integration of tax and customs information systems will make administration more transparent.

The Government needs take effective measures to reduce the shadow economy by at least 40% within three years.

To give business an opportunity for a fresh start, I instruct to launch tax amnesty for SMEs starting from January 1, 2019 by cancelling fines and penalties provided the principal tax amount is paid.

FOURTH. Export-oriented industrialisation should be a central element of economic policy.

The Government must focus on supporting exporters in the manufacturing sector.

Our trade policy needs to stop being passive.

We need to make it vigorous in order to effectively promote our goods at regional and global markets.

At the same time, we need to support our enterprises in developing a wide range of consumer goods and promote the so-called "simple things economy".

This is essential not only to develop export potential, but also to fill the internal market with domestic goods.

I instruct the Government to allocate

additional 500 billion tenge to support the manufacturing industry and non-commodity export in the next three years.

To address the issue of affordable loans for priority projects I task the National Bank to allocate long-term tenge liquidity of no less than 600 billion tenge.

The Government together with the National Bank needs to ensure strict control over the targeted use of these funds.

To implement big breakthrough projects we need to consider the establishment of a direct investment fund in the non-commodity sector that will function based on the principle of co-investing with foreign investors.

We also need to intensify our activity to develop transport, logistics and other service sectors.

We need to pay special attention to the development of inbound and internal tourism to use our rich natural and cultural potential. The Government should adopt a sectoral programme at short notice.

FIFTH. We need to fully develop our agricultural and industrial potential.

The main objective is to increase labour productivity and export of processed agricultural products 2.5 times by 2022.

All state support measures should be focused on the large-scale attraction of modern agricultural technology to the country.

We need to use the best experience in managing the sector by introducing flexible practical standards and attracting reputable and experienced foreign experts to oversee agriculture specialists.

We need to build a system of comprehensive teaching of new management skills among rural entrepreneurs.

For these purposes, I instruct the Government to additionally allocate at least 100 billion tenge annually in the next three years.

SIXTH. Special attention should be paid to the development of innovation and service sectors.

First of all, we need to ensure the development of areas of the "future economy" such as alternative energy, new materials, biomedicine, big data, the internet of things, artificial intelligence, block chain, etc.

They determine the global position and role of the country in the future.

I instruct the Government together with Nazarbayev University to develop special programmes with specific projects for each area.

The opening of a think-tank for the development of artificial intelligence technology within the university may be one of them.

(To be continued)

НАРЫҚ ЖАҢАЛЫҚТАРЫ

► ДЕНСАУЛЫҚ:
КАРДИОХИРУРГИЯ

ОЗЫҚ ӘЛЕМДІК ТЕХНОЛОГИЯЛАР ҚОЛЖЕТІМДІ БОЛАДЫ

Астанадағы Ұлттық ғылыми кардиохирургия орталығында ТМД елдеріндегі алғашқы интервенциялық радиология саласында жана стандарттарды белгілейтін Azigipon сараптамалық класының ангиографиялық жүйесі бар бірегей операциялық бөлме жұмысын бастады.

Ұлттық ғылыми кардиохирургия орталығы Қазақстан халқына озық халықаралық стандарттарға сай келетін, жоғары технологиялы қолжетімді көмекті ұсынатын болады. Орталық мамандарының жоғары кәсіби біліктілігі және Azigipon тәрізді жана бұрын медицина технологияларын енгізу Қазақстан мен Орталық Азияда денсаулық сақтау саласының денгейін жана биікке көтереді. Кардиохирургияда үздік әлемдік стандарттарды қолдану – жүрек-қан тамырлары ауруларымен күресте сөзсіз артықшылық болып табылады. Осы тұрғыда «ҰҒКО» АҚ пациенттерді емдеу нәтижелерін жақсарту және заманауи құрал-жабдықтарды пайдалана отырып, жүрекке жасалатын жоғары технологиялық операциялардың тиімділігін одан әрі арттыру үшін әлемдегі озық және инновациялық компаниялармен ынтымақтастық байланыста жұмыс жасауға ұмтылады. Мақсат – жүрек-қан тамырлары ауруы бар пациенттер денсаулығын жақсарту және жоғары деңгейде медициналық көмек көрсету.

– Қазақстанның емдеу мекемелерімен ынтымақтастық – біздің стратегиялық басымдықтарымыздың бірі болып табылады. Орталық Азиядағы ең үздік кардиоорталықтардың бірі болып саналатын Ұлттық ғылыми кардиохирургия орталығында Azigipon инновациялық ангиографиялық жүйесін орнату өңір тұрғындарына медициналық көмек көрсету сапасын жақсартыды, – деп атап өтті Philips компаниясының Қазақстан және Орталық Азиядағы бас директоры Гулнара Себестьян. – ТМД елдерінде бірінші болып Philips Azigipon ангиографиялық жүйесінің пайда болуы – Қазақстанның денсаулық сақтау саласын дамытудағы маңызды қадам. Бұл көптеген адамдарға көмектесуге және интервенциялық радиология саласындағы өзекті мәселелерді шешуге мүмкіндік береді.

► KAZAKHEXPORT

АЙНАЛЫМ ҚАРАЖАТЫН ТОЛЫҚТЫРДЫ

«KazakhExport» экспорттық сақталыру компаниясы» АҚ отандық экспорттаушы «GreenLandAlatau» ЖШС-іне қызыл мен қызанақ тұқымдарын, салаттар ассортиментін, сондай-ақ тыңайтқыштар сатып алу үшін айналым қаражатын толықтыруға қолдау көрсетті.

«GreenLandAlatau» компаниясының жылыжай кешені экологиялық таза көкөніс өнімдерін өндіруге маманданған. Алматы қаласы мен Алматы облысының ірі сауда желілері мен гипермаркеттеріне тікелей жіктелді, сондай-ақ Ресейге көтерме жеткізулерді жүзеге асырды.

KazakhExport тарапынан мемлекеттік қолдау экспорттаушыға өнім көлемін ұлғайтуға және экспорт географиясы мен ауқымын кеңейтуге мүмкіндік береді. «Біз Қазақстан мен Ресей нарықтарына экологиялық таза көкөністер жеткізіміз. Өткен жылы Ресейге 3 700 тонна дайын өнім экспортталса, былл біз көлемді 4 мың тоннаға дейін ұлғайтуды жоспарлап отырмыз», – дейді өндіруші.

Жылыжай кешені гидропоника, тамшылатып суару, қосымша жарық жүйесі және т.б. көкөніс өсірудің озық технологиялары қолданылатын еуропалық Dalsem (Нидерланд) заманауи жабдығымен жарақтандырылған. KazakhExportпен экспорт алдындағы қаржыландыру өнімі бойынша ынтымақтастық жасау компанияның шикізатты тиімді бағаммен сатып алуына мүмкіндік берді. Бұған қоса, төлем мұрастырмен тауар жеткізуге жол ашатын мемлекеттік қолдау тетіктері сыртқа нарықта бәсекеге қабілеттілікті көтереді.

Айта кетейік, экспорт алдындағы қаржыландыру айналым қаражатын толықтыру және экспорттық келісімшарт бойынша міндеттемелерді орындау мақсатында қазақстандық екінші деңгейдегі банктер арқылы отандық экспорттаушыларға беріледі.

Рымтай САҒЫНБЕКОВА

МӘДЕНИЕТ&SPORT

СЕРПІН

Әріптестік нығая береді

Қытайдың үкіметтік «Economic Daily Group» медиахолдингінің арнайы делегациясы «Қазақ газеттері» ЖШС-де болды.

НҮРЛАН ҚУМАР

Аталмыш медиа холдингінің президенті Чжен Жу бастаған делегация редакцияның ішкі және сыртқы жағдайымен танысты. «Қазақ газеттері» ЖШС-нің бас директоры – Редакторлар кеңесінің төрағасы Шәмшидин Паттеев мырза меймандарды жылы қабылдады. Басқосу барысында «Economic Daily Group» медиахолдингінің президенті Чжен Жу Қазақстан мен Қытай мемлекеттері арасындағы экономикалық, мәдени және Бұқаралық ақпарат құралдары саласындағы байланыстар жылдан жылға жақсарып келе жатқандығын атап өтті. Құрамында халықаралық департамент директоры Мырза Туран және ресми өкіл Жао Руоин бар делегация «Қазақ газеттеріне» нақты және өміршен ұсыныстарын ұсынды. Кездесу барысында «Қазақ газеттері» ЖШС-

ның бас директорының орынбасары Ләззат Ноғайбаева және Серіктестікке қарасты 6 басшының басшылары, атап айтқанда «Тенге Monitor» газетінің бас редакторы Ақас Тажутов, «Ақиқат» журналының бас редакторы Аманхан Әлім, «Үркер» журналының бас редакторы Қуандық Түменбай, «Мысль» журналының бас редакторы Аяған Сандыбай, «Үйір» газетінің бас редакторы Ершат Әсметов, «Ана тілі» газетінің бас редакторы Жанарбек Әшмжан қатысып, өз ойларын ортаға салды. Сонымен қатар басқосуда Қазақстандағы және шетелдегі БАҚ-тың атқарып жатқан жұмыстары мен байланысы кеңінен талқыланды. Соңғы бірнеше жылда Қазақстан – Қытай саяси қатынасы үнемі дамып, жолдар мен байланыс үлгісін, сауда жақсарды, валютаралық сауда да қарқынды дамуда. Жібек жолының аясында ұзақ жылдар бойы қурылған мәдени алмасу мен ынталымастық «Бір белдеу, бір жол» құрылысында маңызды рөл атқарды. Қазақстан мен

Қытай арасындағы байланыс мемлекетаралық қарым-қатынастың үлгісіне айналып отыр. Екі ел басшыларының берік достығы – халық арасындағы татулықтың негізі. Осының арқасында қазақ елінің Қытаймен экономикалық бағыт-бағдары дұрыс жоға қойылған. Сонымен қатар екі елдің БАҚ саласындағы журналистік сауда да байланыс жақсаруда. Бұған дәлел, жыл сайын Қытай Халық Республикасының Алматыдағы консулы мен ҚХР-дың Қазақстандағы елшілігінің ұйымдастыруымен көптеген тілшілер қауымы Қытайдың әртүрлі қалаларына барып, онда атқарып жатқан игі істермен танысып, отандық БАҚ-та алып мемлекеттің озық та өнегелі жағын журналистер қауымы үнемі жазып келеді. Әріптестік кездесу барысында жиынға қатысушылар екі елдің ақпараттық кеңістігіне қатысты пікір алмасты. Сонымен қатар тараптар бұл шара алдағы уақытта да жалғасын тауып, БАҚ саласындағы байланыстың нығая беретініне сенім білдірді.

БАЙЛАНЫС

Ел туризмін дамыту – елді таныту

Жер жаннаты Жетісу

Алматыдағы «Rixos» қонақүйінде Алматы облыстық туризм басқармасы Қытай Халық Республикасының Шэньси провинциясының үкіметінің өкілдерімен кездесу өтті.

САЛТАНАТ ҚАЖЫКЕН

Бұл кездесу – биылғы жылдың көктем мезгілінде басқарманың тарапынан Сиань қаласында B2B форматында ұйымдастырылған воркшопқа жауап сапар ретінде ұйымдастырылды. Иссапар барысында Шэньси провинциясының туристік мүмкіндіктері таныстырылды.

Шара барысында екіжақты іскерлік кездесуде қытайлық қонақтар отандық туроператорлар мен Бұқаралық ақпарат құралдары өкілдеріне Шэньси аймағының туризм саласында жетекшіліктері мен алдағы жоспарлары туралы кеңінен әңгімеледі. Алғашқы құттықтау сөз сөйлеген Шэньси провинциясы туризм комитетінің басшысы Гао Чжун Инь мырза Ұлы Жібек жолының бойында орналасқан екі мемлекет арасындағы байланыстардың тым тереңнен бастау алатыны туралы өз ойын ортаға салды. «Тарихқа көз жүгіртсек, осыдан екі мың жыл бұрын император Хан У Ди-Чань Инь өзінің Шэньси аймағындағы елісінін Орталық Азия елдеріне достық қарым-қатынасын орнату үшін арнайы жібереді. Міне, соның нәтижесінде Батыс пен Шығысты жалғастыра Ұлы Жібек жолы ашылды. Оның бастауы – Шэньси провинциясының орталығы – Сиань қаласы. Ұлы Жібек жолы XXI ғасырда да жаңаша сипатта дамып келеді. Бүгінгі әріптестік кездесуіміз сондай бір көрінісі», – делі Гао Чжун Инь мырза.

мақсаттарға арналып отыр. Жалпы, Шэньси провинциясының дүниежүзіне сапарлайтын туристер өте көп. Қазіргі таңда Сиань мен Алматы арасын жалғайтын тікелей әуе рейсі ашылды. Мұның өзі туризмнің дамуына тым серпін беруде. Енді тек ақпарат алмағып қана қоймай, әріптестерімізді көркікті жерлерге арнайы апарып көрсетуді жоспарлап отырмыз», – делді ол.

Кездесу соңында екі елдің туроператорлары әріптестік меморандумға қол қойып, туризм саласында өзара тығыз байланыс орнатуға уағдаласты.

жарасқан өлкеге аталған саларға зор көңіл бөлінуде.

Жетісу жерінде туризм саласы өркендеп келеді. Десек те, тау туризмі кенже қалып отыр. Сондықтан Алматы облысының билігі таулы аймақтарды саяхатшылар үшін қолайлы етіп, жағдай жауауға кірісті. Әлемге әйгілі Шарың мен Көксай сияқты көркі көз тартағын жерлерге қазір ат ізін салатын шетелдіктер көп. Мәселен, Кеген ауданына қарасты Жалаңаш ауылдық округіне инвесторлар тартылып, арнайы өнерпадар салу жоспарланды. Сондай-ақ, осы

Отырыс кезінде Шэньси провинциясының табиғатына арналған көрсетілім көрерменге ұсынылды. Шара барысында бірнеше компания өкілдері өздерінің туристік нысандары туралы мол мағлұмат берді. Қытайлық іскер топтан үйренетін, үлгі алатын тұстар аз емес екен. Мәселен, Шэньси провинциясы Қытай мәдениеті мен тарихының рухани орталығы саналады. Мұнда ежелгі тарихи ескерткіштер мен жәдігерлер көптеп кездеседі. Ел басқарған 72 император осында жерленген екен. Сонымен қатар, бұл аймақ тамылжыған табиғатымен де ерекшеленеді. Әсіресе, Хуашань мен Тайхуаньшан таулары, Хукоу сарқарамасы, жер астынан бүкілден шығып жатқан Хуадин ыстық шипалы суы да ешкімді де бейжай қалдырмайды. Жетісу жеріндегі туризм кейінгі жылдары Алматы облысы экономикасы тіректерінің біріне айнала бастады. Асқар таулары мен айдын көлдері астақан, орман-тоғайлары мен құмды өңірлері

игі бастамаға елді мекенде туып, түлеп ұшқан жастар да көмектесіп жатыр. Олар Елбасының «Туған жер» бағдарламасы аясында қаржы жинап, ауылға кіреберіс қақпа салып берді.

Жанған жар салып, жарнама жасамаса да, Жетісудің көркікті жерлеріне келетін туристер аз емес. Әсіресе Америка, Берісі Еуропа елдеріне келетін туристер аз емес. Әсіресе Америка, Берісі Еуропа елдеріне келетін туристер аз емес. Әсіресе Америка, Берісі Еуропа елдеріне келетін туристер аз емес.

Мемлекет басшысы Н.Ә. Назарбаев 2012 жылғы Қазақстан халқына арналған Жолдауында Қазақстан Республикасының туристік саласын дамытудың 2020 жылға дейінгі тұжырымдамасын іске асыру керектігін атап өткен болатын. Міне, осыған байланысты Жетісу өңірі туризмді дамытуға көп көңіл бөліп келеді.

КӨРМЕ

Сырлы сурет әлемі

Берлиндегі «Бетания» суретшілер үйінде (Kunstquartier Bethanien) Қазақстан Ұлттық музейінің «Оқу Қазақстан» халықаралық жобасы аясында «Астық және раушан гүлдері: қазақстандық суретші өңделердің төрт буыны» атты көрме ашылды.

АЙНҮР БАҚДӘУЛЕТҚЫЗЫ

«Рухани жаңғыру» бағдарламасы аясында ашылған көрме Қазақстанның суретші өңделерінің еңбектеріне арналды. Экспозицияға танымал қазақстандық суретшілермен қатар жас өнер иелерінің де туындылары қойылған. Ұйымдастырушылар аталған көрме заманауи мәдениетімізді өлкемізге насихаттау мақсатында кезекті шара екенін айтады. «Астық және раушан гүлдері» – бұл 1945 жылдан бастап қазіргі күнге дейінгі қазақстандық әйел-суретшілердің төрт буының жұмыстарына жасалған зерттеу нәтижесі. Кураторлардың айтуынша, көрме қазақ өнері мен мәдениетінің жана көрінісін және әлемдік бейнелеу өнері турғысындағы олардың кен түсінігін ұсынады. Поляк-америкалық кәсіпқорлар қозғалысының қобшасының және әйелдер құқығының белсендісі Роза Шнайдермен ойлап тапқан «Астық және раушан гүлдері» термині әйелдердің теңдікке, мәдениетке және билікке деген құқығын, сондай-ақ өзекті қажеттіліктерді бейнелейді.

1930-1940 жылдар аралығындағы Қазақ КСР-нің күрделі тарихы және 1991 жылы тәуелсіздік алған уақыттан бері республиканың қарқынды дамуы еліміздің заманауи өнерінде айқын көрініс тапқан өзіндік идеялардың пайда болуына жол ашты. Көрменің кураторы Дэвид Эллиоттың айтуынша, көрме орыс авангардынан басталады, алайда экспозиция сәндік-қолданбалы өнер экспонаты – текеметпен ашылады. «Авангардшылар өздерінің түрлі формалармен, композициямен және түсті таңдауда жасаған эксперименттерінде шынайылықтан ашақ кеткен, ал Қазақстанның халық шығармашылығында түрлі өрнек абстракцияның элементтері болған. Суретшілердің қазіргі буыны бейнелеу өнеріндегі жоғалып барып жатқан халық дәстүрлерін қайта жаңдануға тырысты», – делді ол.

Татьяна Глебова, Вера Ермолаева, Айша Галымбаева және Гулфайруз Ысмайылова көрмеге суретшілердің аға буыны ретінде қатысуда. «Астық және раушан гүлдері» экспозициясының басым бөлігі 1980-90 жылдары пайда болған, бүгінгі күнде де дамып отырған өнерге арналған. Қазіргі заманғы өнердің осы алдыңғы буыны өкілдерінің шығармашылығы елдің толағай тарихы мен жеке адамдардың көптеген төлдегісін оқиғаларын көрсетеді. Бұл әйелдер өз шығармашылығында дәстүрлі қазақ өнерінің, 1920-30 жылдардағы кеңестік авангардтың және социалистік реализмнің арасында өз шығармашылықтарын үйлестіріп, көпір салды. Сәуле Сұлейменова целлофаннан жасалған шығармаларының сериясын ұсынды

ДҮБІРЛІ ДОДА

Әлемде жер көлемі жағынан 15-ші, ал мұсыман мемлекеттері арасында халқы ең көп Индонезиялық астанасы Джакарта қаласында 12-ші Пара Азияда ойынды өткізіп жатыр. Қазақстанның намысы айтулы додала 9 спорт түрінен 93 спортшысы қорғауда.

АЙЖАН ЖАСБАТЫР

Жарыстың бірінші күнінде Қазақстан құрамасының қоржынына алғашқы медальды паурлиндің спортшысы Алина Солонухина салды. 45 келінен жоғары салмақта сында түсетін отандасымыз 66 келі салмақты еңсеріп, қола жүлдегер атанды. Паурлиндің спортшысы Давид Дегтярев 54 келіге дейінгі ерлер арасындағы додала 157 келі зілтемірді көтеріп, күміске қол жеткізді.

Қазақстан ұлттық құрамасының мүшесі, атыраулық спортшы Дмитрий Лил 100 метрге баттерфляй әдісімен жүзуде қола жүлдегер атанды. Жерлесіміз Иран және

Өмірге құштарлық жеңіске жетелейді

Малайзия мемлекеттерінің спортшыларынан кейін 1:07,77 уақыт көрсеткішімен үшінші орынға ие болды. Жүзу спортының ел намысын қорғаған атыраулық спортшы Ержан Сәлімгереев 100 метрге еркін әдіспен жүзде қарсыластарынан қантырып, алтын медальды еншіледі. Ол S6 санатында

сында түсіп, 100 метрді 1 минут 12 секундта бағындырды. Ел сенім арқан спортшылармен бірге отырып ойнау волейболынан Қазақстан құрамасының да алтын медальға үміті зор. Қытай мен Иран секілді кіл мықтармен бұл күнде терезесі тең дәрежеде өнер көрсететін ұлттық құрамamız әлемнің үздік онындан екен.

Айта кету керек, бұдан 4 жыл бұрынғы Отңтүстік Кореяның Инчхон қаласында өткен сайыста 84 спортшы қатысқан Қазақстан паралимпиада құрамасы 24 жұлде: 7 алтын, 6 күміс және 11 қола жұлде еншілеген еді.

Былғы дүбірлі додала да біздің спортшыларымыз сөтті өнер көрсетеді деп үміттенеміз. Азия ойындары алдағы сенбі күнге дейін жалғаспайды.

ҚАЗАҚ ГАЗЕТТЕРІ
Құрылтайы және шығарушысы: «ҚАЗАҚ ГАЗЕТТЕРІ» Жауапкершілігі шектеулі серіктестігі

ТЕНГЕ MONITOR
Бас редактор АҚСАТ АҚУТОВ
Бас редакторының орынбасары – Жұртпа АХИЕВ

АҚЫЛДАСТАР АЛҚАСЫ
АЛШАНОВ Рамхан
ӘБДИМАНАПОВ Сарсенғали
ӘБШЕВ Әли

Тел.: 273-12-04
Тел.: 273-12-04
Тел.: 273-12-04

Мекен-жайы: 050013, Алматы қаласы, Жетісу көшесі, 175-3 а/бөлім
203-Бөлек (Толқар) тел.: 272-01-04
219-Бөлек (Бір дөңгелек) тел.: 267-36-34
факс: 272-86-11